Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5165 — ՅՈՒՆՈՒԱՐ 28/10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1903 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 12 ԶԻԼԴԱՏԻ 1320 — Ի. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5165

درعلیه ده غلطه ده آره‌وك غزته‌سی ادارهٔ‌خانه‌سی

Եամսկամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Բամանցo փողոց թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եւամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 ֆրգ.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԲԱՂԴԱՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Զարմանալի յայտնութիւններ կային,— գէթ մեզի համար,— Ֆրանսայի կրթական պաշտօնեաներուն վերաբերեալ տեղեկութեանց մէջ զորս առջի օրը հրատարակեց Արեւելք, իր արտաքին բաժնին մէջ:

Այն օրէն ի վեր մանաւանդ ուր Վիքթոր Հիւկօ արտասանեց «ապագան վարժապետին է» խօսքը, որ այնքան անգամներ կրկնուեցաւ ու համակիր արձագանգներ գտաւ ուսուցչական շրջանակներու մէջ՝ բարոյական զօրավիգ մը ու քաջալերութիւն մը ըլլալով անոնց, կը կարծենք թէ Ֆրանսայի ուսուցիչները ամէնէն հանգստաւէտ ու շահաւէտ պայմաններու մէջ աշխատողները եղած ըլլան: Այնպէս չի մտածեր սակայն Պ. Մօռիս Ֆօռ, կրթական եւմացոյցի խորհրդարանական յանձնաժողովին տեղեկաբերը, որ կ'ըսէ թէ Ֆրանսայի մէջ դաստիարակները հինգ դասակարգի բաժնուած են, բարձրագոյնը ստանալով տարեկան 2000 ֆր. եւ նուազագոյնը՝ 1000 ֆր. ու հաշիւ եղած է որ դաստիարակ մը 45 տարեկան եղած ատենը ամիսը 125 ֆր.էն աւելի չի կրնար շահիլ, այսինքն 6 ոսկիէն ալ պակաս: Իսկ անոնցմէ էն բաղդաւորները, անոնք որ վերին աստիճանին վրայ կը գտնուին չուտ մը, առաւաւելն տարեկան 86 ոսկի:

Մեր մէջ, ամիսը 5 ոսկիէն պակաս չահող ուսուցիչ մը յուսահատութեան վերջին աստիճանին պիտի մատնուէր: Եւ իրաւամբ, վասն զի ընտանիք պիտի ապրեցնէ, տուն տեղ պիտի հոգայ: Մեզի չի հետաքրքրեր սա տեսակէտը թէ Ֆրանսայի ուսուցիչը ինչպէ՛ս կ'ապրի տարեկան 1000 ֆրանքով, բայց բաղդատութիւն մը այդ մեծ ու հարուստ աղգին եւ մեր համայնքին միջեւ՝ սա եզրակացութեան պիտի յանգի, թէ հայ վարժապետները ֆրանսայի վարժապետներէն լաւագոյն կերպով կը վարձատուին, գէթ մայրաքաղաքին մէջ: Այսօր կրնանք ցոյց տալ ուսուցիչներ որոնք՝ այցելու դասատուի դրութեամբ՝ ամիսը 10էն 15 ոսկի կը շահին: Գաւառներու մէջ եթէ թոշակները այս թիւերէն չատ պակաս են, այն տեղուանքն ալ, փոխադարձաբար, ապրուստը ժան է: Եւ յետոյ, հեռաւոր անկիւններու, գաւառային մթնվայրերու մէջ է միայն որ մասական մէկ ոսկինոց, եւ նոյնիսկ պակաս, վարժապետներ կան. գաւառային կեդրոն կամ ծովեղերեայ քաղաքներու մէջ ամսականները բաւական գոհացուցիչ են, եւ դաստիարակներ ու դաստիարակուհիներ գտնուած են որ թաղով այստեղ իրենց ունեցած կրթական պաշտօնը՝ նախանձելի համարած են գաւառայինը:

Այնչափ յոռետես եւ յուսահատ երեւցած են, ընդհանրապէս, մեր ուսուցիչները՝ իրենց նիւթականի մասին, որ Ֆրանսայի կրթական պաշտօնեաներուն ամսաթոշակներու մասին տուած եւմական ծանօթութիւնները այստեղ ամփոփելուն ու շեշտելուն մէջ մթիթարական ու սրտապնդող բան մը կը գտնուի թերեւս: Օտարին օրինակը չի պիտի փոխէ իրենց վիճակը, բայց գէթ մտածել պիտի տայ թէ համեստ թոշակներով գոհանալուն մէջ արժանապատուութեան գոյնդ բան մը չի կայ իրենց համար: Թողունք որ, Ֆրանսայի ուսուցիչները՝ նոյն իսկ այս փոքր տարեթոշակներուն արժանանալու համար՝ հիմնական եւ լուրջ կրթութիւն մը առած ըլլալու են, եւ բաղմակողմանի հմտութիւն ամրարած, մինչդեռ մեր երկրորդական դասուարակներուն մտաւոր կարողութեանը վրայ անանկ յայտնութիւններ կ'ըլլան, մանաւանդ «ուսուցչական ընտրելիներու քննութեան» եղանակին, որ ապշութիւն եւ ցաւ միայն կը պատճառեն:

Բայց, կարողներուն վրայ խօսելով, եթէ անոնց թոշակները գոհացուցիչ են,— վերի յիշուածներուն բաղդատութեամբ,— պարագայ մը կայ որ այդ հանգամանքը կը տկարացնէ ու կորսնցնել կու տայ հրաւէրը,—եթէ երբեք հրապոյր մը ունի այդ միտքը միշտ մաշեցնող ապարէզը: Այդ պարագան, հարկ է չեշտել, թաղականներու եւ Հոգաբարձուներու քմահաճ ընթացքն է ուսուցիչներուն նկատմամբ որոնց եղած վճարումը իրենց քսակէն ըրածի ձեւ մը կ'առնէ յաճախ, թաղային կամ գաւառային դպրոցին վարժապետը հարկադրուած ղղալով ինքզինքը՝ հլու, խոնարհ ձեւով մը սպասել գանձապետին հրամանին: Մեր բարքերուն ու սովորոյթներուն մէջ սրբագրութիւններ ու բարեփոխումներ կատարուեցան՝ քիչ չատ մամուլին աղդեցութեամբը կամ մտաւոր զարգացումի մը շնորհիւ՝ որ հետզհետէ կ'նդլայնի, բայց վարժապետին նկատմամբ թաղականին կամ Հոգաբարձուին անարգական վարմունքը բնա՛ւ չփոփոխուեցաւ, ու սերունդէ սերունդ փոխանցուող աւանդութեան մը պէս կը պահուի: Ու հետեւանքը այն կ'ըլլայ որ, պաշտօնի կոչուող դասատիարակը փոխանակ իր ուշադրութիւնը սեւեռելու սա միակ տեսակէտին վրայ թէ ի՞նչ ուղղութեամբ պիտի կրթէ իր խնամքին յանձնուած տղաքը, նախ կը մտածէ թէ ինչպէ՛ս ընելու է՝ հաճելի դառնալու համար Հոգաբարձութեան կամ Թաղ. Խորհուրդին: Եւ յանկարծ դպրոցէ մը ճամբուող ուսուցիչները աւելի այս վերջիններուն հակառակութիւնը իրենց վրայ հրաւիրած ըլլալնուն պատճառաւ կը մնան անգործ՝ քան թէ թերութեան մը կամ անկարողութեան համար: Ասիկա այնչափ ծիշդ է, որ Ռուսումն Խորհուրդը ինքն ալ չի կրնար չատ անգամ գլուխ ելլել այդ կարգի Թաղական աղաներուն հետ եւ գործը անուշը կը կապէ:

Հայ դաստիարակը, ուրեմն, ո՛չ թէ իր թոշակին քիչութեանը համար արգահատելի է, ընդհանրապէս, այլ մեր մէջ արմատացած այն յուսի սովորութեան հետեւանօք, որ իրեն կորսնցնել կու տայ մինչեւ իսկ իր ինքնութեան ու արժանապատուութեան զգացումը՝ հացի խնդրոյն անողոքութեան առջեւ:

Տ. Ա.

ԳԱԻԱՌԻ ԴԷՄՔԵՐ

ԵԶԱԿԱՆ ԴԻՐ ՄԸ

Բ... է վերադարձիս, նամակ մը՝ կը գտնեմ գրասեղանիս վրայ. կը բանամ մէկ չունչով կը կարդամ. հրմ... անկէ է: Լա՛ւ, սակայն, ժամանակը կարճ, ու կտրելիք ճամբան երկայն է. ինչ որ է. որոշումս՝ որոշում. երթալու եմ. զեկով օդապարիկը պատրաստ է. կը մեկնիմ: Տարը վայրկեանէն կը ժամանեմ Մ... քաղաքը:

Օ՜ն, վայրկենաբար սկսինք մեր գործին:

Զէ՛, չեմ կրնար... ո՛չ դաչտը պտոյտի եղած ատեն, ո՛չ փողոցէն անցած պահուն ո՛չ ալ իր Study երկարեալ ժամուն...: Ինչպէս ուրեմն, ինչպէս ուրեմն կարելի է... ձեռքերս իրար կը չփեմ... դարձեալ կը չփեմ... ալ ձեռքս ճակտիս կը տանիմ... հա՛, հա՛, հիմա միտքս կ'ինայ եւ ինչ ճիշդ միջոց...:

Սա՛նկ, դասի զանգակը հնչածին պէս, աչակերտները ներս չեկած, կամացուկ մը կ'երթամ չորրորդ դասարանը, դասեղանիներուն ետին կը պահուըտիմ... եւ en avant deux!

Ոտնաձայն, աղմուկ, չփոթ, իրարանցում, հրմշտուք, կսմտուք, եւ ահա՛, երկց կարգի աչակերտները կը թափին ներս:

Եւ կարկառ մօրուք մը կը փռուի փառաւորապէս աթոռին վրայ՝ որ կը ճրընչէ ու կը ճաչայ... հարիւր քիլօ ծանրութեան տակ...:

Ան է. «Ծանօթ բառագիր, բանասէր եւ տաճկարան»ը: Քէյֆս տեղն է. խընդումիս չափ չկայ. վերջապէս հասայ նը պատակիս: Աշխատանքի պէտք չկայ... թէեւ օրը ամրան է, հոգ չէ, չտ քերը հաւասար կ'ինան:

Նախ գլուխէն սկսինք...: Ինչո՞ւ համար գլուխը ծածկուած նստած է... հա՛, մոռցայ, «ծանօթ...» —ո՛չ, ո՛չ, օդը չատ ցուրտ է այսօր, եւ ռնգակոկորդա-կերկեր ձայնէն յայտնի է որ քիչ մը հարբուխ եղած է...: Ինչ մեծ գլո՛ւխ, գլո՛ւխ որ գիտէ խորհի՛լ...: Հապա աչքերը... կապոյտ ակնոցին տակէն պճլտտցող գաւաթի պէս խոշոր աչքերը... միափեղկ լա՛յն պատուհանները՝ ուրկէ դուրս կը նայի ներքին մարդը՝ իր ծպտումներուն միակ ծերպերէն—ծերպե՛ր որ մերթ տարաշխարհիկ շողարձակումներով՝ կը մատնեն գանկին մէջի եռուզեռը, թոն ու բոնը... այն բոլոր ը՛ռչուն խարտութիւններ, ուր՝ ոնքկ'ըլլան բարիին ու չարին միջեւ, եւ, ափսո՛ս, որ չատ անգամ չարը չէ որ կը յաղթուի...:

Ուղղին բջիջներուն մէջ մոլորուն՝ հաղիւ կը լսեմ իր աչակերտներուն հրամայող շէշտը:

Տղաքը պատին առջեւն են հիմա: Մանօթ բառագիրը կը մօտենայ սեւ տախտակին՝ սրբագրելու համար:

Դուստը կը բացուի հոլէն, եւ վարդունի (մականուն մը որ Մոսրուլիին անդ գործածուիլ սկսած է՝ բարեշրջութեան օրէնքով, դարավերջիկ բարքերու համաձայն) հովին հետ, հովի պէս թեթեւ ներս կը սահի... եւ տաքին մատներուն ծայրը կոխելով՝ կը չափէ իր...ին կռնակը...: Ճիշդ 3 թիզ 4 մատ, լայն կռնակ, չէ՞... ի՞նչ աղէկ կռնակ Վարդունիին... աչխարհիս մէջ մարդս կռնակ ունենալու է, կռնա՛կ... ո՛ւրֆ, սա բարեւուիկ, խմալուը բառն ո՞ւսկից եկեր մեր լեզուին մէջ է մտեր:

Սրբագրութիւնը լմնցա՛ւ, կը նստի աթոռին վրայ, ճրընչիւնն մը, հեծի՛ւն մըն ալ... խե՛ղճ աթոռ:

Հիմա, թղթի վրայ գրելու կու գայ կարգը: Տղաքը լուռ մտնչ գրելու վրայ թող ըլլան, Հիդիդներու վրայ ճառող անգլիերէնն զրքոյկ մը աչքէ կ'անցընէ «Ծանօթ բանասէր»ը: Ծանկա՛ծ Մորֆիէոս կը մտնէ, թարթիչները իրար կուգան, էջս օրուան ճաչէն եմ, օդին ալ տաք ատեն, անկարելի է... սա՛նկ քիչ մը չմրափել, երկո՛ւ բոպէ միայն... յօրանջում մը ու նէնեմ՛...: Հաղիւ աչքերը գոցուած են, Վարդունի մըն է կը տրնկուի կրկին, եւ աչ ցուցամատը չրթունքին... «Տղա՛ք,... լռութի՛ւն...» ծանօթ բառագիր, բանասէր վրմսպն ու դուրս փախչիլը մէկ կ'ըլլայ:

Աչքերը կը բացուին ուսուցչապետին, —«Ո՞վ է ան»—կ'ըսէ, «էֆէնտի, հովն էր», կ'ըսեն: Եւ այսպէս չարունակաբար, քանի մը անգամ, թեթեւ մրափ, թեթեւ հով, թեթե՛ւ... մինչեւ որ դասի ժամը լմնցած է:

Կարգը դուրս կ'ելլէ:

Մինակ է հիմա ինքը: Ժամը չորս. ալ դաս չկայ...: Դռան նիգը կը հրե՞ւ կը սկսի խորդալ...:

Գործս յաջող է: Ճիշդ քովը կը մատնեմ: Ինքնածոր գրիչը կառնեմ, կը թաթնեմ. սեւ մելանի գնտիկ մը կը ճըլճըլայ ճերմակ թղթին վրայ. կը տարբալուծեմ զայն, ու կ'եղրակացնեմ թէ անոր 30 տրամ մելանին բաղադրութիւնն ըլլալու է 5 տրամ՝ ես, 5 տրամ՝ մնտպարծութիւն, 5 տրամ՝ մախանք, 15 տրամ՝ ալ... մո՛ւր (անշուշտ ծխանի): Ցուիանու քունէն խորին քուն մը կը քաչէ հիմա: Ի... ճառագայթի մը շնորհիւ կը յաջողիմ ուղեւորութիւն մը ընել ուրոյն մէջ:

Այս եզական վիրը երկրաչափութեան մէջ երկու բան կը սիրէ, նախ քառակուսին, քանզի ուղիղ կը համեմատի իր քառակուսի մտագունտին բոլոր մասերուն: Երկրորդ, կոր գիծերը, մանաւանդ երբ անոնք տարտամ երերմտումով, անորոշ գոյներով երկարին օձագիծ ու անհետին՝ թանձր մշուշի մը մութին մէջ...: Բնագիտութեան եւ տարրաբանութեան մէջ գոյները եւ անոնց բաղադրութիւնները չատ լաւ ուսումնասիրած է «Ծանօթ բանասէրը», եւ անոնց մէջէն նախընտրած է միշտ՝ գորչը—միշտ անորոշ, տարտամ գոյնը—ինչ նշանակութիւն ունի՝ կենդանաբանութեան մէջ՝ ամէնէն չատ սիրածը, քամելէոնն է, մէյ մը՝ թութակը... եւ կ'ուզէ կը պահանջէ որ՝ իր բոլոր աչակերտները, առանց բացառութեան, թութակ ըլլան, կամ կէս կապիկ կէս թութակ, սա՛նկ խառնուրդ բան մը: Աչխարհագրութեան մէջ՝ ջրվէժը չատ սիրած է, բարոյագիտութեան մէջ՝ վրէժը...:

Գեղարուեստի մէջ ալ ետ չի մնար. 80 ական թուականներուն՝ պատուելիական գրականութեան փայլուն օրերուն՝ պուէտի հովեր ալ առած է, որուն ապացոյցը տեսայ «Մաղկաքաղի» մէջ դիս քննած օրը:

Երաժշտութենէն ալ անձնակ չէ. Շիլլերի վճիռը մտաբերելով. «Զար մարդիկ երգ չունին»: Էֆիքէթի եւ արդուզարդի վրայ քիչ չատ գաղափար ունի կարծեմ, հիմա, քանի մը տարիներէ ի վեր, կոճակները փրթած չեն, միշտ կոճկուած, մանաւանդ տաքատինները...:

Գեղեցկագիտութեան մասին ալ բաւական յառաջդիմած է. կալանթերին ուրիշին չի տար. նոյն իսկ կնամեծարութեան մենաշնորհ ունենալու իրաւունքն ալ յափշտակելու վրայ է...

Գալով իր դասաւանդելու մեթոտին, 2952 թուականի մեթոտն է, որ ատեն աչխարհի բոլոր արարածները թութակ պիտի ըլլան, նոր Տարվինի մը յոռետրջութեան օրէնքով...:

Մի դարմանաք՝ երբ ըսեմ թէ դասագիրքը մը ծայրէ ծայր, բառ առ բառ զոց ընելու ստիպուած էինք — ու են հիմա — խեղճ ուսանողները. ո՛ւր տեսաք այսօրինակ անխղճութիւն:

Եւ սակայն ուսանողներու, բոլոր դիտողութիւնները, քննադատութիւնները, բողոքները միշտ անլսելի պիտի մնան, ու Faculty'ն ականջը արմուկին՝ պիտի խորդա՛յ ու խորդայ... մինչեւ ո՞ր...: Եւ այս եզական դէրը այս տեսակ ճչգրիտ լուսանկարներէ դարձեալ կը զգայ եղեր.— ագ ալ որու հոգ: Եւ ի՞նչ զգացած դարչանքին հետ որոտագոչ կը պատուիրէ եղեր թե՝ բրթի չկարդալենաւ, հիմակուան բոլոր թերթերը զէվզէկ, անպիտան, անլարոյական համարելով:

Եւ այս դիրն է դաւառական գոլէճի մը ուսուցիչներէն մէկը:

Իզմիր — Բ.

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՆՕԹԵՐ

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԳԱՂԹՈՒՄԸ

Իտալիա այնպիսի երկիր մըն է՝ ուր ժողովուրդը մեծ արագութեամբ կ'ածի եւ ամէնէն աւելի գաղթականներ կը հայթայթէ:

1901ի մարդահամարին համաձայն, Իտալիա 33 միլիոն բնակիչ ունի, այսինքն 113 անձ իւրաքանչիւր քիլոմէթրի վրայ, մինչ Ֆրանսայի մէջ մէկ քիլոմէթրին կ'իյնայ 73 անձ:

Գալով գաղթումին, 316000 հոգի երկրէն դուրս ելած են, որոնցմէ 147000ը մնայուն կերպով, իսկ 169000ը առժամապէս գաղթած են: Ասիկա միջին հաշիւ մըն է՝ տասներկու տարուան ժամանակամիջոցի մը մէջ:

Այս միջինը, սակայն, մեծապէս աւելցած է 1901ի մէջ կատարուած գաղթումով, քանի որ գաղթողներուն թիւը հասած է 553000ի, որոնցմէ 251030ը վերջնականապէս հաստատուած են օտար երկիրներու մէջ:

Մնայուն գաղթումին պատճառն է այն տնտեսական անդոհացուցիչ վիճակը, որուն վեր ին տարիները ենթարկուեցան երկրագործական նահանգները:

Գաղթողներու այս դասակարգը, մեծ մասամբ, կը վերաբերի Բիէմոնթէզիներու եւ հարաւային նահանգաց բնակիչներուն. գաղթողներուն % 70ը երկրագործներ են. միւսները գործաւոր ու որմնադիր: Առանց մեծ մասը Ամերիկա կը գաղթէ: Արդարեւ, 1890–1901, Մ. Նահանգները գացած են 600,000 Իտալացի; Պրազիլիա՝ 600,000, Արժանթին՝ 400,000, Ուրուկուէյ՝ 50,000:

Առժամայ գաղթումին ամէնէն աւելի կը նպաստեն Հունգարիոյ եւ Պալքաններուն մէջ կատարուած տնտեսական մեծ աչխատութիւնները. գարնան՝ գաղթողները հոն կ'երթան, աչխատութիւն փնտռելու եւ աշնան՝ իրենց գիւղերը կը դառնան: Առհասարակ, հոգակիրներ ու բանուորներ են ատոնք:

* * *

Բայց, կը հարցնեն, ինչո՞ւ համար Իտալիա իր մէջ վար չի դներ այսքան աչխատող ձեռքեր, որոնք կ'երթան գործ փնտռել Նոր-Աշխարհի մէջ: Ինչո՞ւ համար Իտալիա չմշակէ իր երեսի վրայ ձգուած հողերը, չպղտզարերէ դաշտերը եւ առողջաւէտ չդարձնէ ճահճային մասերը:

Բայց այս ամէն աչխատութիւններուն համար հարկաւոր են մեծ դրամագլուխներ, եւ ծիրդ այդ դրամագլուխներն են որ կը պակսին: Ասոր ապացոյցը սա է թէ արծաթ դրամին սակը բարձրացած է եւ վաչխառութիւնը հետզհետէ կը տարածուի, մանաւանդ հարաւային ճանգուներուն մէջ:

Մնաց որ, ձեռներէցութեան ոգին բընաւ գոյութիւն չունի Իտալիոյ մէջ. ընկերակցութեան ընծայած օգուտներուն անտեղեակ են, ու արուեստական կրթութիւնը չատ հազուադիւտ է աչխատող դասակարգին մէջ:

Երկրին հիմնացոյցին համար մեծ հարուած մը պիտի ըլլար, եթէ փորձուէր հանրային աչխատութեանց մէջ գործածել գործաւորները. միայն որ վաղանցուկ գարման մը պիտի ըլլար ատիկա: Իմնական կացութիւնն ալ չի թոյլատրեր գոհացուցիչ կերպով թեթեւցնելու ամէն կարգի տուրքերը, որպէս զի անհատները նոր շահագործումներու ձեռնարկեն:

Վերջապէս նուազ բարեր երկրի մը մէջ, ինչպէս Իտալիա, ուր բնակչութիւնը այնքան արագօրէն կ'ածի, մայր-երկիրը չի կրնար սնուցանել զայն: Գաղթումի պէտքը անհրաժեշտ կը դառնայ:

* * *

Իտալիա միակը չէ որ գաղթումի հետամուտ է. Անգլիա, Գերմանիա ու եւրոպական ուրիշ ազգեր ալ այս չաւէին կը հետեւին, ի հարկէ տարբեր պայմաններու մէջ:

Անգլիացի գաղթողները զրաղում մը փնտռելու կ'երթան իրենց գաղթավայրերուն կամ անդրծովեան սատցուած քներուն մէջ: Գերման գաղթողները, առհասարակ արհեստական կրթութեան եւ բաւարար դրամագլխի մը տէր են: Իտալացի գաղթողները, բոլորովին ագէտ են եւ իրենց ճամբորդութեան համար անհրաժեշտ եղող դրամն ալ հազիւ հազ կը բաւէ, եթէ երբեք ծրի ուղեւորելու արտօնութիւն չեն ստացած, դէպ ի Պրազիլիա կամ Արժանթին մեկնած ատենները:

Բայց անոնք կ'երթան հիմնել ամերիկեան երկիրներու մէջ նոր գաղթավայրեր. բազկացած են երիտասարդ ու կորովի տարրերէ, որոնք կը պահեն իրենց ցեղին յատկութիւնները, եւ մանաւորապէս, պարզասիրութիւնը եւ խնայողութեան ոգին:

Մնաց որ, Իտալացի գաղթողները կը պահեն իրենց ծննդավայրի նկատմամբ ունեցած սէրը, ուր ամէն տարի կը զրկեն իրենց աչխատութեանց արդիւնքները, որով գաղթումը փոխանակ աղքատացման միջոց մը ըլլալու Իտալիոյ համար, հարստութեան աղբիւր մը կը դառնայ: Իտալական կառավարութիւնը չատ լաւ ըմբռնած է այդ կէտը եւ փոխանակ կասեցնելու գաղթումի հոսանքը, կը նպաստաւորէ զայն: Այսպէս՝ 1901 տեսա. 1ին հրատարակուած օրէնք մը կազմակերպութիւն տուած է գաղթականները պաշտպանելու գործին, անոնց ուղեւորութեան եւ օտար երկիրներու մէջ բնակութեան մասին իր հոգածութիւնը ցնայելով. Նաեւ հարկ եղած հսկողութիւնը կը կատարէ, որպէս զի գաղթողները իրենց խնայած գումարները զրկեն Նաբոլիի պանքային միջոցաւ:

ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՆՇԽԱՐԻ ԿԱՄ ՄԱՄՄՈՒՆԳԻ ԶԲՈՒՑ

Բ.

Ցայսմ է թէ Եգիպտացւոց մէջ ալ տարբեր էր ըմբռնումը մեռեալ մարմիններու մասին: Ասոնք համոզուած էին թէ մարդուս հոգին անմահ է այնքան ժամանակ՝ ո՛րքան որ մարմինը անեղծ ու անապարտ մնայ: Այս պատճառաւ սովոր էին ամենամեծ խնամով մեռեալ մը դնուելու ու ընդարձակ նկուղներու մէջ դեռեւելու:

Այս ազգերուն քիչ չատ բարեփոխեալ սովորութիւնները հետզհետէ մուտ գտան Եւրոպայի հարաւային բնակիչներուն,— Յունաց եւ Հռոմայեցւոց մէջ: Հրէից մէջ ալ այս սովորութիւնները մուտ գտած էին, եւ մեծ փոյթ կը տանէին որ ամէն Հրեայ իր նախնեաց դամբանին մէջ հանգչի: Այս հաւատքը չատ հին էր եւ կ'երթայ մինչեւ Աբրահամ, որուն զաւակները ու թոռները իրենց ցեղին խառնուած համարուելու համար՝ զիրենք չրթապատողներու խստիւ կը պատուիրէին իրենց հարց ու մարց քով թաղուիլ անպատճառ, եթէ այդ կողմերէն նոյն իսկ տարակայ զրտնուէին: Հետզհետէ աւելի կ'ածի դերեզմաններուն յարգանքը այս ազգին մէջ, մանաւանդ անոնց՝ որոնք նշանաւոր ու պատուական անձնաւորութիւններ էին: Եգիպտացւոց դիւսումը ո՛րչափ որ բարձաւ տասնցմէ, տասով հանդերձ՝ թանկագին իւղերով ու հոտաւէտ զմիւռով, հալուէտով մեռեալ մը օծել ու պատելը մեր իրենց սովորութիւն: Բոլոր այս գործողութիւնները, սակայն, նպատակի մը ծառայէին. այն է հոգիի անմահութեան: Սա բարոյական փաստ մըն է. որովհետեւ մարդիկ՝ երբ, ամենքս ալ ունինք յարգանք մը, պաշտում մը դէպ ի մեր սիրելիներուն ու նշանաւոր անձնաւորութեանց աճիւնները:

Բնական էր որ ընդհանրացած այս սովորութիւնները քրիստոնեաներն ալ ընդունէին: Ինդիր է այժմ դիտնալ թէ՝ նախնի քրիստոնեաները իրաւ կը յարգէին սուրբերու մարմինները, թէ՝ անարիր կը դնուէին անոնց մարմիններուն նկատմամբ: Տեսնե՛նք ուրեմն:

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (20)

ԱՆԱԹՈԼ ՖՐԱՆՍ

ԿԱՐՄԻՐ ՇՈՒՇԱՆԸ

Դ

Թէրէզ կը զգար թէ հակառակ ամէն բանի, ամէն ինչ վերջացած էր եւ չատ բնական կերպով: Զոր մեկամաղձութեամբ մը կը խորհէր. «Իմ կեանքիս մէջ երեք տարի սիրեցի պարկեշտ մարդ մը, որ կը սիրէ զիս եւ ես կը սիրէի զայն: Պէտք էր որ այդպէս ըլլար, ինքզինքս անոր նուիրելու համար: Կորսուած կին մը չեմ ես:» Բայց այլ ուրիշ բան մը չեմ ես:» Բայց այլ ուրիշ բան մը չեմ ես:» Բայց այլ ուրիշ բան

Զեմ կարող ըմբռնել թէ, ըստ Կորինի վարդապետի բացատրութեան, Տիրոջ «Թո՛ղ մեռելոցն թաղել զմեռեալս իւրեանց» խօսքերը իբրեւ անարգանք մը կ'ուզուի ծառայեցնել դէպի մեռեալները եւ նոյն բառերուն իմաստին համաձայն չեղող հետեւութիւններ հանել. մինչդեռ անդին, Քրիստոսի ժամանակակից քրիստոնեաները իրենց ձեռքերով կը թաղեն Յովհաննէս Մկրտիչը, փոխանակ թողուլու զայն բանտին մէջ ու ձգելու զ՝ընտանիները թաղեն. (Մատթ. Ժդ. 12)։ Բրիստոնէական հաւատքի նախախարեալ ժամանակներուն մէջ ինչ մեծ յարգանք, ինչ «սուգ մեծ» է այն՝ զոր քրիստոնեայ հաւատացեալները կ'ընծայեն առաջին մարտիրոսին՝ Ս. Ստեփաննոսի խոչտանգուած մարմնին (Գործք. Ը. 2.)։ Նախնի քրիստոնեաներուն դէպի սրբոց մարմինները ունեցած յարգանքին նկատմամբ Աւետարանի մէջ ասոնցմէ աւելի ինչ օրինաւոր փաստեր պէտք են գտնուիլ՝ հերքելու համար Կորինի վարդապետի ա՛յն սխալ կարծիքը, որով կը յայտնէ թէ՝ «Ո՛չ առաքեալները եւ ո՛չ անոնց ժամանակակիցները եւ ո՛չ նոյն իսկ անոնցմէ բաւական վերջ ապրող քրիստոնեաները, ո՛չ գերեզմանները չը մեծարէին եւ ո՛չ ալ նչխարները կը յարգէին»։ Եւ թէ՝ «այս խօսքին (այսինքն «Թող մեռելոցն թաղել»-ի) մէջ թերեւս սա ենթադրութիւնն ալ կրնայ առաջ գալ թէ մեռելներուն գերեզմաններուն նոյն իսկ պէտք չէ յարգանք եւ մեծարանք մատուցանել։» (Բիւրակն՝ թիւ 45. 1902)։ Իրականութեանց այս ստոյգ խարդարում ու խեղաթիւրում, չիտակը անհասկանալի է։

Այժմ սկսինք Ս. Գրքի վկայութիւններով ցոյց տալ թէ՝ նիւթը ու ոսկորը կարո՞ղ են հրաշք գործել։

Երբ հոգին զատուեցաւ մեղմէ, ի՞նչ եղաւ մարմինը։—Անտարակոյս տարերց մէկ մասը նիւթ կազմեց, այսինքն հող դարձաւ, որ իր հիւլէականութեամբ, կ'ընդունինք թէ՝ տարբեր աշխարհի մը մէջ տարբեր կերպով կը գործէ ըստ օրինաց բնութեան. այսինքն, իր չնչին մասնիկներուն անբմբռնելի պզտիկութեանցը հակառակ՝ իր մէջ մնայուն է. դարձեալ, կենսականութիւն մը, որ մեղ խորին խոկմանց մէջ խորասուզած՝ կ'առաջնորդէ կը տանի դէպի անսահմանը, անհունը եւ ուրեմն պէպի Աստուած, որ՝ անորոնելիին—«ո՛չ ջիղ եւ ո՛չ զգացում» տուած չըլլալով հանդերձ, կը հաւատանք թէ, կարող է իր ուզածին պէս զայն վարել եւ գերբնական բաներ ալ կատարել տալ անոր։

Արդ, սիրելի Կորիւն վարդապետ, կը հարցնեմ. «Ջիղ ու զգացո՞ւմ» ունէին Մովսէսի «Ծոցը»՝ ուր Մովսէս իր ձեռքը դնելով հանելով բորոտեցաւ ու կրկին դնելով հանելով որոտեցաւ (Ելք. Դ. 6, 7), գաւազանը՝ որ օձ ապա դաւազան դարձաւ (Ելք. Դ. 3, 4. է. 10), որ Նեղոսի ջուրերուն դարնուելով զանոնք արիւնի փոխեց եւ անոնցմէ գորտեր հանեց (Ելք. է. 20. Ը. 6, 13.)։ Ջիղ ու զգացո՞ւմ ունէին Ահարոնի գաւազանը, որ մարդոց ու անասնոց վրայ մժեղ բերաւ (Ելք. Ը. 17), Մովսէսի դէպի երկինքը ցցուած «Հնոցի մոխիրը»՝ որ մարդոց ու անասուններու վրայ ուռեցքներ ու խաղաւարտներ գոյացուց (Ելք, Թ. 10–11). դարձեալ նոյն գաւազանը՝ որ հուր, կարկուտ եւ մարախ տեղացուց (Ելք, Ի. 23 33. Ժ. 13,19), «Փայտ մը»՝ որ Մուռայի ջուրերը քաղցրացուց (Ելք Ժե. 25)։ Ջիղ ու զգացո՞ւմ ունէին Ահարոնի գաւազանը՝ որ ծլեցաւ ծաղկեցաւ (Թուոց. ժէ. 8), Մովսէսի գաւազանը՝ որ կարդէսի մէջ, ապառաժէն ջուր ժայթքեցուց (Թուոց. Ի. 11), «պղինձէ օձը» որուն նայելով օձէ թունաւորուածները բժշկուեցան (Թուոց. ԻԱ. 8, 9)։ Ջիղ ու զգացո՞ւմ ունէր Տիրոջը «տապանակը»՝ զոր քահանաները ուսաբարձ Յորդանանու մէջ կեցնելով՝ ջուրին հոսանքը դադրեցաւ ու չարունակուեցաւ իր ընթացքը՝ երբ տապանակը միւս կողմը անցուցին քահանաները (Յեսու Դ. 10, 17. Դ. 18) ու Երիքովի պարիսպները փլչելով Երիքովը առնուեցաւ՝ տապանակը քաղաքին չուրջը ման ածելով (Յեսու. Զ. 6–20). դարձեալ, Փղշտացւոց Դագոն կուռքը ինկաւ ու կոտրեցաւ տապանակին առջեւ՝ երբ վերջինս Ազովտոսի կուռտան մէջ կը պահուէր (Ա. Թագ. Ե. 1–5). Ջիղ ու զգացում ունէին Եղիայի «վէրարկուն», զոր Եղիսէ Յորդանանու զարնելով՝ ջուրերը երկուքի բաժնուեցան ու Եղիսէ անցաւ անդին (Դ. Թագ. Բ. 24), Եղիսէի «աղը»՝ որ մահացու ջուրը բժշկեց (Դ. Թագ. Բ. 21, 22), «փայտը»՝ որ «մարգարէից որդիներուն» Յորդանանու մէջ ինկած գերանատատ տապարը ջուրին երեսը հանեց (Դ. Թագ. Զ. 1–6), եւ Յորդանանու ջուրը՝ որ բորոտ Նէեմանը սրբեց (Դ. Թագ. Ե. 10-14)։ Ջիղ ու զգացո՞ւմ ունէին Քրիստոսի «հանդերձին քղանցքը», որուն ուռուցեալ կինը դպչելովը՝ անմիջապէս բժշկուեցաւ (Մատթ. Թ. 20–22), եւ «կաւը»՝ որ կոյրին աչքերը բացաւ (Յովհ. Թ. 1–7), ու Պօղոս առաքեալի «թաշկինակները ու գոգնոցները»՝ որոնք հիւանդները իրենց ցաւերէն կը բժշկէին, ու չար ոգիները կը հանէին (Գործք. ԺԹ. 11, 12)։ Եւ հուսկ ուրեմն, ո՞վ զարմանալեացս, դարձեալ ջիղ ու զգացո՞ւմ ունէին Եղիսէի աճիւնացեալ ոսկորները, որոնց մեռած մարդ մը «դպածին պէս՝ կենդանացաւ ու իր ոտքերուն վրայ կայնեցաւ» (Դ. Թագ. ԺԳ. 21)։ Ջիղ ու զգացո՞ւմ ունէր Հրէից տաճարի սեղանը՝ որուն վրայ իսկ ՀԷՐԴՆուլ յանձնարարեց Քրիստոս։

Անցնինք այժմ քրիստոնեայ Եկեղեցիին սրբոց մասունքներու նկատմամբ ունեցած հաւատքին։

Ո՛չ նախկին եւ ո՛չ ներկայ ողջամիտ քրիստոնեաները ոսկորէն յատկապէս հրաշք մը սպասելնուն համար է որ սրբոց մասունքները յարգած են ու կը մեծարին։ Քրիստոնեայ Եկեղեցիին ըմբռնումը հետեւեալն էր ու է մինչեւ ցարդ։ Այն ամենակարող Արարիչը որ թէ՝ հին ուխտի եւ թէ նոր ուխտի մէջ անչունչ առարկաներուն մէջ գերբնական զօրութիւն մը դնելով՝ այդ իսկապէս չնչին առարկաներու չնորհիւ մեծամեծ սքանչելիքներ ըրած է եւ զանոնք մարդոց յարգել տուած է ի փառս իրեն, հապա ո՞րքան աւելի յարգի են այն սուրբերու մարմինները, ոսկորները որոնք իրապէս «տաճար եւ բնակարան» եղած են Ս. Հոգւոյն (Հռովմ. Ը. 9. Ա. Կորնթ. Զ. 19)։ Ուստի քրիստոնեաները պարզապէս անոր համար մեծարած են զանոնք, որովհետեւ անոնց մարմինները երկար ժամանակ սուրբ հոգւոյն բնակարանները ըլլալով Քրիստոսի հետ «մէկ հոգի» եղած են (Ա. Կորնթ. Զ. 17)։

Աստուծոյ ամենակարողութիւնը արդէն, իր յատուկ որոշմամբ, աւելի հրաշալիօրէն երեւան կու դայ չնչին նիւթին կամ տկարութեան մէջ։ Վերը տեսանք թէ Պօղոսի «թաշկինակները» հրաշքներ կը գործեն. մինչդեռ անդին, Պօղոս ինքը իր մէկ տկարութեանը համար յատկապէս երեք անգամ կը դիմէ Աստուծոյ որ մէկդի ընէ իր տկարութիւնը. սակայն Աստուած կը մերժէ ու կ'ըսէ թէ՝ իր «զօրութիւնը տկարութեան մէջ կը կատարուի» եւ թէ իր չնորհքը բաւական է» իրեն (Բ. Կորնթ. ԺԲ. 9)։

Աւետարանական այս փաստերով կըրնանք ճակատագրաց յայտարարել թէ մարդիկ սրբազան նիւթին հաւատք ընծայելով «գերազանցապէս հոգիի կրօնքը նըրատացած» չըլլար ամենեւին ու մենք ալ երբեք «Աւետարանի Աստուծոյն դէմ մեղանչած» չենք ըլլար։ Մեղանչած կ'ըլլաք, սիրելի Կորիւն վարդապետ, այն սեղանին համար՝ ուր կը բարձրանաք ու անտարակոյս համոզմամբ ու հաւատքով կ'ըսէք. «Ի յարկի սրբութեան եւ ի տեղւոջս փառաւորութեան, հրեշտակաց բնակարանիս եւ մարդկան քաւարանիս, առաջի Աստուածընկալ սուրբ նշանացս եւ սուրբ սեղանոյս խոնարհեալ երկիւղիւ երկրպագանեմ։» Դարձեալ, Աւետարանի այն Աստուածը որ «կարող է ի քարանցս յայսցանէ յարուցանել զորդիս Աբրահամ»։ «Միթէ այն Աստուծոյ համար, կ'ըսեմ եւ այն ալ իր հրաշափառութեանը համար, իր սիրած սուրբին ոսկորներէն մեծամեծ հրաշքներ ընելը դժուար կամ անկարելի՞ բան է, որպէս զի իր հաւատքը աւելի տարածէ։ Սա տրամաբանական այնպիսի փաստ մըն է որ ամենուին առարկութիւն չի վերցներ։

ՍԻՐԱՌ

Արտաքին Լուրեր

ՆԱԽԱԳԱՀ ԵՒ ՄԻԼԻՈՆԱՏԷՐ

Պ. Ռուզվէլտ ու Պ. Քարնեգի. — Շահեկան տեսակցութիւն մը. — Ուսուցիչներու մասնագիտական բացումը. — Մ. Նահանգաց նախագահին շնորհաւորութիւնները. — Պատասխան մը։

Նիւ-Յորք, 29 յունուար.— Մէկ քանի շաբաթ առաջ Վիլհէլմ կայսրը հետեւեցաւ Բրուբի գաղափարին։ Քանի մը օր առաջ Ռուզվէլտի նախագահը հրապարակաւ կը պատուէր Պ. Քարնէգին, պաշտօնական մեծարանքներ երկու վեհապետներու՝ ուղղեալ «պղպպատի երկու իշխաններու»։ Պ. Բրուբ ու Պ. Քարնէգի իրենց երկրին մէջ ստեղծեցին ժամանակակից մեծագործութիւնը. երկուքն ալ իրենց հարստութեամբը օգնեցին ժողովրդեան կամ ընտրողական հաստատութեանց. երկուքն ալ զորութիւն մը կը ներկայանան։ Այսքը ու նախագահը միւնոյն մտածումէն ներշնչուած են՝ յարգանք մը ընծայելու այդ զորութեան՝ երկրին անունով։ Պ. Ռուզվէլտ, սակայն, չպատեց Պ. Քարնէգիի յուղարկաւորութեան։ Սա Ամերիկացիները ո՛րքան ողջմտութիւն ունին։ Պ. Քարնէգիի փիլիսոփայութիւնն է իր հարստութիւնը տալ ողջ եղած առեն. այնպէս կը նկատէ թէ կոակով եղած առատաձեռնութեան մը մէջ յոժարակամութիւն չկայ։ Անշուշտ զուարթ բան մը չի պարունակեր. մեռելական պատիւները թախծագին կերպով տարաժամ կ'երեւան Պ. Ռուզվէլտի, ինչպէս եռքէն եղած նուէրները՝ Պ. Քարնէգիի։ Փիլիսոփայ նախագահը միլիառատէրին փիլիսոփայութիւնը նուիրադրեց՝ Ուաշինկթընի մատենադարանին բացման հանդէսին առթիւ՝ նուիրուած Պ. Քարնէգիի կողմէ։ Մտահար հանդիսաւորմամբ էր այդ երկու Ամերիկացիներուն, դաւակ երկու ցեղերու՝ որոնք ամէնէն աւելի չատ բան ըրած են Ամերիկայի. մէկը՝ հոլանդական արիւնէ եւ միտքն ալ սկոտական, մէկը՝ ազնուական, իսկ միւսը՝ եռքէն տնուած. մէկը՝ յաղթանդամ, իսկ միւսը՝ կարձանասակ՝ Սոքրատի պարզամիտ դէմքով. երկուքն ալ գործի ու գրչի մարդ. մէկը՝ երկրին ամէնէն ժողովրդականը եւ միւսը՝ ամէնէն հարուստը։ Պ. Քարնէգի ընկերական վարդապետութիւն մը ունի. կ'ըսէ թէ գործաւորին աղքատութիւնը եւ միլիոնատէրին հարստութիւնը երկու բեւեռներ են՝ որոնց վերայ կը դանուայ ամէն բան։ Թշուառութիւնը մարդեր կը հասցնէ, հարստութիւնը յառաջդիմութիւն կը կազմակերպէ։ Մնաց որ գործաւորը ու միլիոնատէրը միւնոյն անձը կը կազմեն. միայն գործաւորներն են որ միլիոնատէր կ'ըլլան։ Հարստութիւն մը ձեռք բերող մարդը վարիչ մըն է՝ երկրին հաշուոյն։ Իր ունեցածը պէտք է կենդանութեանը գործածէ՝ հասցնելու արուեստաւորներ որոնք գրաւեն միլիոնատէրի իր տեղը։ Նախագահ Պ. Ռուզվէլտի յայտարարեց թէ, իբրեւ ներկայացուցիչ երկրին, եկած էր յարգանք մը ընծայել նուիրատուին դատողութեանը։ Պ. Ռուզվէլտի յարեց.

«Պ. Քարնէգի, ո՛չ գուռք եւ ո՛չ ալ հա չենք կրնար մարդ մը իմաստուն ընել. միայն միջոցներ կ'ընծայենք անոր՝ որպէս զի ինք աւելցնէ իր իմաստութիւնը։ Մարդասիրական ամէնէն մեծ գործը այն է որ մարդու մը կ'օգնէ՝ ինքզինքն օգնելու։ Մարդ մը որ թող կու տայ կամ խրնդրէ որ զինքը տանին, տանելու յոգնութիւնը չարժէր։ Այդ տեսակ նուէր մը զերծ է մեր քաղաքակրթութեան երկու արմատական մոլութիւններէն՝ սրտի կարծրութիւն կամ ուղեղի ընդարմացում։»

Պ. Քարնէգի, իր չնորհաւորութիւնները ուղղելով ճարտարապետին, ըսաւ.— «Երկու միլիոններուն գործածութենէն այնքան գոհ եմ որ երկու միլիոն ալ կուտամ՝ մատաճիւղեր չենելու»։ Պ. Ռուզվէլտի ճառին ալ պատասխանելով Պ. Քարնէգի սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

«Հանրային մատենադարանը դասակարգի խորութիւն չի ճանչնար։ Այն որ իր բարձր ներկայութեամբը մեզ կը պատուէ, աշխարհի ամէնէն բարձր պաշտօնատարներէն մէկը, անգլիական լեզու խօսող ցեղին մեծամասնութեան ընտրելին, իր համաքաղաքացիներուն համակրութիւնը կը վայելէ։ Պ. Ռուզվէլտի, իբրեւ մարդ, այս մատենադարանին մէջ տեղ մը ունի՝ իբրեւ իշխան գրականութեան։ Իր կարդը միւսներուն մէջ որոնք երկրին ամենամեծ փառքերն են, հեղինակ Թէոտոր Ռուզվէլտին է՝ որ երկար ատենէ ի վեր չահած է։ Նախագահ ընտրուելէ առաջ, կեսարի պէս, ոչ միայն իր խօսքերը մարդոց գրել տուած է անոնց գիրքերուն մէջ, այլ ինքն իսկ գիրքեր գրած է։ Արդէն 750 մատենադարաններ նուիրած եմ եւ 1,100 ալ ծրագրած։ Եթէ մատենադարաններու ձեռնարկուի գործին մէջ կ'ամփոփիմ, պատճառը այն է թէ ամբողջ կեանքիս մէջ կեդրոնացման մարդ մը եղած եմ. չեմ տեսած ամէն բանի ձեռնամուխ եղած մարդ մը՝ որ մեծ յաջողութիւններ ձեռք բերէ։ Մատենադարաններու. չինութիւնով զբաղած եմ եւ ամբողջ ժամանակս ատոր պիտի զոհեմ։»

ՅՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Երեսփ. Ժողովին մէջ.— Հանրային կրթութեան եղմնացոյցին վրայ վիճաբանութիւն կատարուած ատեն, կրթական նախարար Պ. Շոմիէ չեղած հարցումներու պատասխանելով, յայտարարեց թէ կառավարութիւնը հասոյթի նոր աղբիւր մը ունեցածին պէս՝ դաստիարակներուն վիճակը բարւոքելու պիտի աշխատի։ Ցետոյ ձեռք առնուեցաւ երկրորդական ուսուցման խնդիրը։ Քանի մը երեսփոխաններ խնդրեցին կրթական նախարարէն որ միջոցներ ձեռք առնուին, որպէս զի ուսանողները տարապայման աշխատութեան չենթարկուին եւ ուսուցիչներէն ձեռնհասութեան երաշխաւորութիւններ պահանջուին։ Նախարարը յիշեց թէ երկրորդական ուսուցման բարենորոգման համար կրթական բարձրագոյն խորհուրդը մինչեւ յայիս որոշում մը պիտի տայ։ Ընկերվարական երեսփոխան Պ. Քարնօ երկար ճանախօսութիւն մը ըրաւ՝ ուսուցման մենաւաճառին ի նպաստ։ Ցետոյ խօսք առաւ նախարարապետ Պ. Բոմպ, յայտարարելով որ իր խօսքերը բողոք մը կը կազմեն՝ անցեալ չարթուն յանպատրաստից արտասանած ճառի մը մէջ ըրած խօսքերուն տրուած մեկնութեան դէմ։ Պ. Բոմպ յարեց.

«Այդ խօսքերը որոնք ամէն տեսակ երկդիմութենէ զերծ պիտի ըլլային պարբերութեան մը մէկ մասին փոփոխութեամբը, խորհեցայ թէ պէտք էր իմ պարտականութեանս եւ ուղղամտութեանս ընթրմամբ, թողուլ այնպէս, ինչպէս որ արտասանուեցաւ։ Ատոր համար երկու անգամ պատժուեցայ, նախ Պ. Ռիպոյի ծափահարութիւններով։»

Աջակողմէն ու կեդրոնէն զանազան ձայներ լսուեցան։ Պ. Ռիպո յայտարարեց.

«Պ. Նախարարապետ, կը ցաւիմ որ յանձն առիթը չէ ընծայեր որ ձեզ ծափահարեմ։ Շատ անկեղծութեամբ ծափահարեցի ձեր խօսքերը։ Հիմա կ'ըսէք թէ ձեզ պատժած եմ, այդ բացատրութիւնը հիշդ չէ. ձեր միտքին խորը եղածը այն է թէ՝ վտանգաւոր դիրքի մը մէջ թողուցի ձեզ։»

Աջակողմէն ու կեդրոնէն ջերմագին ծափահարեցին։ Պ. Բոմպ խօսքը շարունակելով ըսաւ.

«Լաւ թէ երկու անդամ պատժուեցայ, երկրորդ անգամուն Պ. Ռիպոյի քննադատութիւններէն էին, որոնք արդար էին։ բայց կարելի չէ թող չտալ ինձի որ իմ խօսքերուս իրական նշանակութիւնը ու նպատակը վերահաստատեմ։ Այո, ըսի, կամ դէթ ուզեցի ըսել թէ նախնական վարժարանին ուսանողներուն տրուած բարոյական ուսուցումով չէինք կրնար զանց առնել վարժարանէն եռքը նոյն հանդամանքով աւելի ընդարձակ ուսուցման մը ստեղծումը։ բսին նաեւ թէ չատ փափքող եմ այն ժամուն՝ որուն շուտով հասնիլը կ'ուզեմ, ուր կրօնական գաղափարներէ զերծ դաստիարակութիւն մը միայն ստանձնէ այդ ուսուցումը։ Ինչի պիտի ծառայէին՝ նախնական վարժարանէն անդին բարոյական ուսուցումը տարածելու համար սեր ըրած ջանքերը՝ չափահասներու դասարաններու եւ ժողովրդական հանրակրթարանի մասարաններու հաստատմամբ, եթէ ատկէ չհետեւէր թէ ամէնքս ալ կը զգանք դէտքը չափահասին մէջ լրացնելու՝ նախնական վարժարանին կազմել սկսած բարոյական մարդը։»

Զախակողմէն ծափահարեցին։ Պ. Բոմպ յիշեց թէ 1896ին՝ երբ կրթական նախարար էր, չրջաբերական մը ղրկելով վարժարանի բոլոր քննիչներուն՝ ծանուցած էր անոնց՝ ընդհանրացնել չափահասներու դասարանները։ Պ. Բոմպ յարեց.

«Բայց գալով այն սկզբունքներուն որոնք կը կազմեն մեր ուղած բարոյականը, առնոց մասին ոչ ըսած եմ եւ ոչ ալ միտքս անցուցած թէ՝ ինքը իրեն բաւական չէ (Աջակողմեն ու կեդրոնեն կ'ընդմիջեն։) Ընդմիջումներուն պիտի չպատասխանեմ, կ'ուզեմ մի միայն բացատրութիւններ տալ։ Բնաւ չեմ ըսած թէ այդ բարոյականը իր մէջն իսկ չի պարունակեր իր գոյութեան պատճառը կամ նուիրադրումը, եւ թէ պէտք է վարդապետութեան մը յենու։ Ասպարէզ կը կարդամ ձեզի որ ասոր հակառակը հաստատող տող մը դտնէք խօսքերուս մէջ, եւ տակաւին վերջերս, այս բեմէն, ձախակողմին ու աջակողմին ծափահարութեանց մէջտեղ կը գովէի Ծրանսայի կառավարութիւնը որ միլիոններ տուած է՝ մեր բոլոր տղոց տպահովցնելու արդարութեան, բանականութեան եւ համերաշխութեան վրայ հիմնուած դաստիարակութիւն մը (Զախակողմեն կը ծափահարեն։) Մինչեւ հաւատք ունեցած եմ այդ դաստիարակութեան վրայ՝ երիտասարդութեան սրտին մէջ տպաւորելու աւելի հաստատուն բարոյական մը, մանաւանդ անոր համար թէ որ եւ է վարդապետութեան յենած չէ եւ որ հաստատուած է արդարութեան, պարտականութեան եւ իրաւունքի յաւիտենական գաղափարներուն վրայ։ (Զախակողմեն բուռն ծափահարութիւններ։)

Երեսփոխան Պ. Ժորժ Պէրթուլա ըսաւ թէ Պ. Բոմպ ինքզինքը կը հակասէ։ Ցիշեց նախարարապետին այն խօսքերը թէ անհրաժեշտ գաղափարներ կը նկատէ այն բարոյական գաղափարները՝ զորս Եկեղեցին միայն կու տայ նախնական վարժարանէն զատ։ Պ. Բոմպ պատասխանեց.

«Կարդացուած այդ պարբերութեան վրայ կը պնդեմ։ Ինչ կը պարունակէ. սա հաւատքը թէ նախնական վարժարանը բոլոր Եկեղեցիներուն պէս բարոյական միւնոյն գաղափարները կու տայ (Աջակողմեն ու կեդրոնեն ազմուկներ։ Զախակողմեն կը ծափահարեն։) Այդ գաղափարները անոնք են որ միշտ իբրեւ հոգեպաշտութեամբ կ'որակուին։ Իմ գաղափարներուս վրայ խօսելու առթիւ էր որ անոնց ակնարկեցի։ Ատկէ բնաւ չի հետեւիր թէ այդ բարոյական գաղափարները վարդապետութեան հովանիին տակ ներկայացուցած եմ։ Եթէ այդ պարբերութիւնը զայն լրացնողէն եռքը դրուի, անկարելի է որ Պ. Պէրթուլայի ըրած հետեւութիւնը հանուի։ Դիտցէր թէ հոս փիլիսոփայական տեսութեանց վրայ խօսելու տեղը չէ։ Այս դասը բաւական պիտի ըլլայ տպագային նոյն տեսակ խնդիրներու մէջ չմտնելուս։»

Ցետոյ երեսփոխան մը առաջարկեց ջնջել բողոքական աստուածաբանութեան համալսարանները, բայց այդ առաջարկութիւնը մերժուեցաւ 225 ի դէմ 260 ձայնով։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ԱՍԻԱ

Պարսկաստան ու Աֆղանիստան.— Վեհ մը.— Ռուսական շաներ։

Բեղերսպուրգ, 5 փետր. (Թայմզի հեռագիր).— Նովոյէ Վրեմիա նորէն կը խօսի՝ Սէիսթանի սահմանագլուխը անգլիական պատուիրակութիւն մը ղրկուելուն վրայ։ Մաք-Մահոն հաղարապետին նախագահութեամբ։ Ռուս լրագիրը կ'ըսէ թէ այն իրաւունքը զոր Մեծին-Բրիտանիա ունի՝ Պարսկաստանի ու Աֆղանիստանի վէճին միջամտելու, առայժմ պատոնական չանեկանութիւն մը միայն կ'ընծայէ։ Այդ գործը, սակայն, մինչեւ մէկ ատիճան գործնական կարեւորութիւն մը պիտի ունենայ, երբ խնդիր ըլլայ որոշել թէ Պարսկաստան մինչեւ ո՛ր ատիճան կապուած է 1857ի դաշնադրութեամբ։ Հիմա, սակայն, Ռուսիա պէտք է զբաղի կատարուած իրողութեամբ՝ որ է նոյն պատուիրակութեան առաքումը, նաեւ քննել այն խնդիրը թէ ինչ միջոցներ անհրաժեշտ պիտի ըլլան՝ ռուսական չահերուն համար անկէ առաջ գալիք աննպաստ արդիւնքները չեղոքացնելու։ Մաք-Մահոն հաղարապետին Սէիսթան ժամանումը, այնքան բաղմաթիւ հետեւորդներով, կը յարէ Նովոյէ Վրեմիա, նոյն տեղերը ռուսական աղդեցութեան դնասելու հանգամանքը ունի։ Ռուսիա ալ պէտք է Սէիսթան զրկէ ռուս սպաներ, հետեւորդներով, նոյն իսկ եթէ այդ հետեւորդները նուազ բաղմաթիւ ըլլան Մաք-Մահոն հազարապետին հետեւորդներէն։ Նովոյէ Վրեմիա կը կարծէ թէ նոր ձեռնարկութիւն մը պարսիկ կառավարութեան հաւանութեանը պիտի արժանանայ։

ՎԷՆԵՏԻԿ

Պ. Պոուիկի առաջարկութիւնը. — Նախամեծարութեան խնդիրը. — Կարգադրութիւնը.—Բասբրո նախագահին բօնամիները։

Ուաշինկթընի, 5 փետր.—Բոլոր հեռագիրները կը հաստատեն այն լուրը թէ Պ. Պոուին առաջարկեր է տէրութեանց ներկայացուցիչներուն որ Անգլիոյ, Գերմանիոյ ու Իտալիոյ թոյլ տրուի մաքսատան հասոյթէն հարիւրին երեսունը գանձել երեք ամիս, պայմանով որ բրոթոքոլը ստորագրուելուն պէս պարարումը վերնայ։ Շատ հաւանական է որ երեք տէրութիւնները հաւանին եւ այդ պարագային Ծրանսա ու Վէնեցուէլայէն պահանջ ունեցող միւս պետութիւնները՝ որոնք պաշարման չեն մասնակցած, ընդունին Պ. Պոուիկի առաջարկութիւնը։

—Անգլիոյ դեսպան Սըր Մ. Հէրբերթ, հարցուց արտաքին գործոց նախարար Պ. Հէյի թէ Մ. Նանտոգաց կառավարութիւնը ինչ ընթացքի պիտի հետեւի այն առաջարկութեան նկատմամբ թէ երեք տէրութեանց նախամեծարութեան իրաւունք ունենալու խնդիրը ներկայացուի Լա Հէյի իրաւաբարական ատեանին։ Պատասխան ստացաւ թէ Մ. Նանտոգաց կառավարութիւնը կը փափաքի որ այդ խնդիրն ալ Ուաշինկթընի մէջ կարգադրուի։

—Գերման դեսպանը Պէրլինէն կարեւոր հեռագիրներ ստացաւ, որոնց համար կ'ըսուի թէ չուտափոյթ լուծման մը մասին նպաստաւոր են։

—Գերմանիոյ կայսրը եւ Մ. Նանտոգաց նախագահը կը փափաքին որ վէնեցուէլայի խնդիրը Ուաշինկթընի մէջ կարգադրուի։

—Բասբրո նախագահին թշնամի Մաթօ զօրավարին բանակը չատ մտեցած է վէնեցուէլայի մայրաքաղաքին՝ Քարաքասի։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Խորհրդարանին մէջ. — Նախարարապետ Ֆոն Պիւլով կոմսին յայտարարութիւնները։

Պերլին, 5 փետր. — Երէկ, գերման Խորհրդարանին մէջ, նախարարապետ Ֆոն Պիւլով կոմսը պատասխանելով ընկերվարական երեսփոխան Պ. Լընտպուրի, կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ։ Նախարարապետը ի վեր հանեց սա պարագան թէ ինք վեց տարիէ ի վեր բաւարար կերպով ցոյց տուած է արկածալից ծրագիրներու հետամուտ չլլալը։ «Սամօա կղզիներու խնդիրը, աւելցուց Ֆոն Պիւլով կոմսը, հարթուեցաւ, ամենուն զոհունակութիւն պատճառելով, եւ չինական գործերէն դուրս եղած ենք, չնուազած ուժերով եւ աւելի հաստատուն դիրք մը գրաւելով Մայրագոյն Արեւելքի մէջ։ Վէնեցուէլայի մէջ՝ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ բռնած ընթացքին կը հետեւինք։ Հանդարտ խոհեմութեամբ մը կը գործենք հոն, եւ կը ջանանք ձեռք բերել մեր ազդակիցներուն կեանքը, ինչքերը եւ առուտուրը ապահովելու գործը։ Միջազգային քաղաքականութեան մէջ՝ կը ջանամ միջին դտնել խղճունջի քաղաքականութեան մը եւ այնպիսի քաղաքականութեան մը միջեւ, որ մեծ ձգտում մը առաջ պիտի բերէր մեր գործելու չրջանակին մէջ։ Եւ ատիկա կախում պիտի ունենար զգացումներու վիճակէն, փոխանակ հիմնուած գերման ժողովրդեան կողմէ իմաստուն կերպով կշռուած եւ մնայուն գերման չահերուն վրայ։ Գալով լէհական խնդրին, այս ժողովին ձեռնասունեան չի՛նար։» Նախարարապետը նաեւ պատասխանելով Պ. Լընտպուրի այն առարկութեան թէ՝ Գերմանիա պէտք չունի նաւատորմի, ըսաւ թէ Գերմանիոյ մեծամասնութիւնը կը կարծէ թէ ընդհակառակը, Գերմանիա պէտք ունի նաւատորմի, իր ծովեզերքները եւ իր անդրծովեայ հպատակներուն չահերը պաշտպանելու համար։

ՀՅՍԱՒԱՅԻՆ ԱՖՐԻԿԷ

Պ. Զէմպրլէնի ճառը. — Գաւառական խորհուրդ երկաթուղիներու համար.— Յեղերու հակակրութիւնը հարաւային Ափրիկէի մէջ.— Հանքերը.— Սըր Ուիլիեմ Հարքորթի նամակը։

Լոնտոն, 5 փետր.— Պ. Զէմպրլէն Պլէօմֆոնթէյնի մէջ խոստացեր է յառաջիմական կառավարութեամբ մը օժտելու գաղթավայրերը։ Յարեր է թէ ագարակապանները եթէ կրծանած են, միւս կողմէ ագարակներու նարժէքն ալ կրկնապատկուած է։ Եթէ կը փափաքին բարգաւաճման, պարտին աշխատիլ կառավարութեան համար եւ ոչ անոր դէմ։ Պատերազմին առաջ բերած աւերները չատ աւելի ծանր գտեր է Պ. Զէմպրլէն, որքան չէր կարծեր հարաւային Ափրիկէ ուղեւորելէ առաջ եւ որչափ չի կարծուիր Անգլիոյ մէջ։ Գաղթային նախարարը կը կարծէ որ եթէ թշնամութիւնները դադրէին Բրեթորիայի անկումէն յետոյ, կորուստներուն տասնէն ինը չպիտի պատահէին։ Պլէօմֆոնթէյնէ մեկնելէն առաջ՝ վերջնական յայտարարութիւն մը պիտի ընէ գաղթավայրերու ապագայ կառավարութեան նկատմամբ։

—Սպանուարտ կ'իմանայ թէ անգլիական կառավարութիւնը որոշեր է Վարչական Խորհուրդ մը հաստատել, որ վերին հսկողութիւնը պիտի ունենայ Օրանժի եւ Թրանսվալի բոլոր երկաթուղիներուն։ Այս Խորհուրդը քաղաքական ոչ է հանդամանք չպիտի ունենայ։ Այս բարենորոգման նպատակն է հաւասարապէս բաժնել երկու գաղթավայրերու երկաթուղիներուն հասոյթները, որոնց ամենամեծ մասը կ'առնէ Օրանժ՝ իր աշխարհագրական դիրքին պատճառաւ։

—Սպանուարտի Պլէօմֆոնթէյնի թղթակիցը կ'ըսէ թէ ցեղերու հակակրութիւնը չատ զօրաւոր է Օրանժի մէջ։ Պլէօմֆոնթէյնի հողագործական գաւառներուն մէջ՝ անյաջողութեան մատնելուփորձերը սաստկացած են։ Պ. Զէմպրլէնի ղրկուած պատուիրակութեան անդամ մը մերժուեր է Աֆրիքանտէրներու ժողովին կեդրոնական մասնաճիւղին կողմէ, որովհետեւ այդ անձը պատերազմէն առաջ անձնատուր եղած էր։

—Կ'ըսուի թէ Անգլիա դառնալէ առաջ, Պ. Զէմպրլէն նոր խորհրդակցութիւններ պիտի ունենայ հանքերու ներկայացուցիչներուն հետ, Յոհանէսպուրգի համաժողովին մէջ չքննուած կէտերուն վրայ վիճաբանելու համար։ Հաւանաբար պիտի քննուի նաեւ գործաւորներուն խնդիրը, որուն նկատմամբ գաղթային նախարարը չէ կրցած խորհրդակցիլ հանքային ճարտարարուեստի պետերուն հետ։

—Սըր Ուիլիեմ Հարքորթի երկար նամակ մը գրած է Թայմսի մէջ՝ ինի գործաւորներու խնդրին վրայ։ Անոր կարգադրութեան եղանակէն կախում ունի ապագային ընելիք դատաստանը Անգլիոյ վերայ, որ հպարտ է աշխատութեան ազատութիւնը ապահոված ըլլալուն համար, առանց ցեղի խորութեան։ Սըր Ուիլիեմ Հարքորթի կը բողոքէ Քաֆիրներու պարտաւորիչ աշխատութեան դէմ։

ԼՈՒԻԶ ԻՇԽԱՆՈՒԻՆ

Իշխանուհիին դեմ դրուած ազգերիս-Քրիսքիան իշխանին վիճակը.— Իշխանուհիին եւ Պ. Փիրոնի Փրնեվ ժամանումը։

Բարիզ, 5 փետր.—Տրեզսներ Ժուրնալ հաւատի աղբիւրէ գեկոյց մը կը հրատարակէ, որուն համաձայն, Սաքսոնիոյ արքունիքին կողմէ փաստաբան Պ. Լաբանալի զեկուցուեր

կառավարութիւնը ամենախիստ միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, եւ կացութիւնը եթէ պահանջէ, ամենախիստ ուժգնութեամբ պիտի գործադրէ զանոնք։

ԼՈՒՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Միւղիւրիս փաշա, անցեալ հինգշաբթի, տեսակցութիւն մը ունեցեր է Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լանստաուընի հետ։

ՇԵՒՏՐԱՅԻ կուսակալին կողմէ ձեռք առնուած միջոցներու հետեւանքով, կարգ մը չարագործներ տեղական կառավարութեան դիմելով անձնատուր եղեր են։

ՄԱՍՍՈՒՍԷԻ ՇՈՒՇԵՆԱՒԵՐԸ. — Ծովային նախարարութիւնը հրաման տուաւ պատկանեալ պաշտօնեաներուն որ Մասսուսէի չոգենաւերէն նորոգութեան կարօտ եղածները նորոգուին, որպէս զի կարենան կանոնաւորապէս երթեւեկել օսմ. ծովեզերքները։

ԾՈՎԱՅԻՆ նախարար Հասան փաշա ապաքինած ըլլալով, երէկ իր պաշտօնատեղին գնաց։

ՄՆԱԿՈՒԹԻՒՆ. — Սեւրվեք կ'իմանայ թէ առեւտրական մեծ տուն մը մնակութիւն հրատարակելու վրայ է՝ հարիւր հազար ոսկի բացով։

ԵՐԿԱՆԱՐԴ. — Էրզրումէն կը հեռագրեն թէ ութերթի գիշեր ժամ 7ին Պայազիտի մէջ հիւսիսէն հարաւ երկրաշարժի ցնցում մը զգացուեր է, առանց վնասներու հետեւանք մը ունենալու։

ԱՏԱՏՈՒՐԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ. — Ջեռնոհաս պաշտօնարանը ծանոյց պէտք եղած տեղերը որ Անատոլուի նահանգաց մէջ առեւտրական գործառնութիւնները եւ փոխադրութիւնները դիւրացնելու համար ճամբաներու ու կամուրջներու նորոգութեան ձեռնարկուի գործան, նախապէս կատարելով հարկ եղած քննութիւնները։

ԵԼՄՏԱՅՈՑՅԻ քննութեան յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուելով խորհրդակցութիւններ կատարեց։

--Մեծ-Եպարքոսը գրեց ելմտական նախարարութեան՝ ղրկել բոլոր այն գրութիւնները եւ տեղեկագիրները որոնք անհրաժեշտ են՝ յառաջիկայ տարուան ելմտացոյցին պատրաստութեան առթիւ կատարուելիք խորհրդակցութիւնները դիւրացնելու։

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարին նախագահութեամբ կազմուած դատական պաշտօնեաներու ընտրութեան յանձնաժողովը, երէկ, գումարուելով, Բումէլիի նահանգաց համար անուանուելիք դատական պաշտօնեաներու եւ Բերայի հուզգուգի առաջին դատարանին նախագահին ընտրութեան մասին խորհրդակցութիւն կատարեց։

ԱՓԲԻԿԵԱՆ ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ նոր կուսակալ Հիւսէին էֆ. երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ Մեծ-Եպարքոսին եւ ներքին գործոց նախարարին հետ։

—Ափրիկեան Տրիպոլսոյ տէֆթէրտար Ապտիւրրահման էֆ. կուսակալի պաշտօնը փոխանորդաբար պիտի վարէ, մինչեւ նորընտիր կուսակալին ժամանումը։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ. — Ֆրանսայի դեսպանը եւ հելենական դեսպանատան գործակատարը, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցան Մեծ-Եպարքոսին եւ արտաքին գործոց նախարարին հետ։

—Օսմ. Պանքային ընդհանուր տնօրէն Պ. Կասթոն Օպուանօ, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ պետական Խորհուրդի նախագահին եւ արտաքին գործոց նախարարութեան խորհրդականին հետ։

—Ամերիկեան դեսպանը ու անգլիական դեսպանատան գործակատարը, երէկ, Բ. Դուռը ջացին եւ յաջորդաբար տեսակցեցան արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏԻՒ վարչութեան դեկտեմբեր ամսուան հասոյթներու գումարն է 255,326 օսմ. ոսկի. անցեալ տարուան նոյն ամսուն 269,288 ոսկի էր։ Ելմտական ներկայ տարուան տասը ամիսներու ընդհանուր հասոյթները 2,405,850 ոսկի եղած են՝ նախորդ տարուան նոյն ամիսներէն 419,515 աւելի։ Այդ գումարին 215,250 ոսկին յատկացուած է Բրիտանիէ արժեթուղթերու տոկոսին։ 509,951 ոսկին ընդհանուր պարտքի տոկոսին եւ երկաթուղիի պարտաթուղթերու պարգեւներուն հաւասարման։ 662,997՝ սէռիներու գլխաւորին եւ երկաթուղիի պարտաթուղթերու գնման։ 148,017 ոսկին՝ կեդրոնական վարչութեան ծախքերուն, ծախստի Ռէժիին եղած հատուցումներուն եւայլն։ Մնացած 869,634 ոսկին ալ Օսմ. Պանքային եւ Հանրային Պարտքի կեդրոնական վարչութեան մնտուկին յանձնուած է։

ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ միջեւ կնքուելիք առեւտրական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը երէկ ալ գումարուեցաւ Խարիճիէի մէջ եւ խորհրդակցութիւն կատարեց։

—Աթէնքի Ասիի լրագիրը, յիշելով այն որոշումը թէ հելլէն ապրանքներուն համար մաքսային տարբերական սակացոյցին գործադրութիւնը երկու ամիս ալ յետաձգուած է, կը յարէ թէ Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին՝ այդ երկու ամսուան միջոցին աւարտելու առեւտրական պայմանագրութեան կնքման խորհրդակցութիւնները։ Հաւանական կը նկատուի որ մինչեւ նոյն պայմանաժամը կնքուի առեւտրական պայմանագրութիւնը։

ԿԱՐՄՐԱԽՏԻ ՇԻՃԱԴԵՂԸ. — Հայտնի հիւանդանոցին միքրոպական տոքթ. Սիւլէյման Նուրի պէյ որ Վիէննա ու Պէրլին դացած էր՝ կարմրախտին դէմ գրաւնուած չիճադեղին նկատմամբ քննութիւն կատարելու, Իգտամի մէջ յօդուածմը հրատարակեց, ուր կ'ըսէ թէ տոքթ. Արոնսոնի չիճադեղը շատ հեռու է հաւասարուիլ տոքթ. Մոզերի չիճադեղին ազդեցութեան տեսակէտով։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ. — Շաբաթ օրը Թուխի մէջ (Եգիպտոս) ժանտախտ երկու դէպքեր պատահեր են։

—Դամասկոսի մէջ նոյն օրը քոլէրոյէ 7 դէպքեր ու 10 մահեր պատահեր են։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ. — Ցորենի հրապարակը աւելի հաստատուն է։ Առջի օրը եւ երէկ Անատոլէն 14,000 քիլէ բերուեցան։ Գիները անփոփոխ են։ Օտար հրապարակներու վրայ կ'արժէն. Նիւ-Եորք 82.25, Լիվրբուլ 6³/₆₂ եւ Մարսիլիա 18.25։

—Մանչէսթրէն առնուած լուրերու նայելով shirtingներու գիները 2½–6 բէնս աւելի սուղ են եւ the clothsներունը 4 բէնս աւելի բարձր։ Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ գիները անփոփոխ են։

—Լիվրբուլէն առնուած լուրերու նայելով, բամպակի գինն է 4⁹⁹/₁₀۰

—Մարսիլիա ժամանած օսմանեան եւ սպանիական ձէթերու բուռն մրցումէն գիները ինկան, մանաւանդ օսմ. ձէթերուն համար, որոնց ժամանումը քիչ է, եւ տեսակն ալ անհամապատասխան է սպառման համար եղած պահանջումին, մինչդեռ այս տարուան բերքը նախորդէն պակաս ըլլալով, գիները զգալի բարձրացում մը կրելու էին։

ԱՅԺԹԼԻՆՆՈՑԷՆ կը գրեն թէ, կ'ըսէ Սեւրվեք, Պոլսոյ գաղթականներուն մէկը, նոյն գիւղին քահանային ու մուխթարին մեղսակցութեամբ, անցեալ տարուան թուականով գրութիւն մը ձեռք բերեր է, իր կնոջ անուանը փոխանցելու կարգ մը ստացուածքներ՝ սնանկութեան հետեւանքով։ Բնութիւն կը կատարուի։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպան Պ. Լահովարի որ արձակուրդով Պուքրէշ կը գտնուէր, երէկ առտու Կ. Պոլիս դարձաւ Բէօսթէնտիլ չոգենաւով։

ՃԷՊԵԼԷ ՏԻՐՈՒԶ. — Իգտամ կ'իմանայ թէ պետական Խորհուրդին քաղաքային ճիւղին անդամ Շիւքրի պէյ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, Ճէպելէը Տիւրուզ պիտի ղրկուի՝ քննելու թէ նոյն տեղին համար որոշուած բարենորոգումները եւ վարժարաններու հաստատման եւ ուրիշ խնդիրներու մասին արուած որոշումները ինչ կերպով կը գործադրուին։

ՄԱՆԱՍԴԻՐԻ նախորդ կուսակալ Ֆէրիդ Էտիպ փաշա, այսօր, Կ. Պոլիս կը ժամանէ։

ԱԲՏԱԼԻՆ գործոց նախարարութեան հպատակութեանց դիւանին երկրորդ միւմէյեղ Շէվքէթ պէյի հաշիւները քննելու համար, կ'ըսէ Իգտամ, յանձնաժողով մը կազմուեցաւ որ երէկ իր առաջին նիստը գումարեց։

ԱՃԻՌՆ ԴԱՐԱՀԻՍԱՐԻ հրդեհի տեղին յատկանշեալ ու քարտէսը պատրաստուած ըլլալով, վերաշինութիւնները գարնան պիտի սկսին։

ՍԿԻՒԴԻ իտալական հիւպատոս կարգուեցաւ Մարքի տէ Սորանիէ։ Իտալական դեսպանատունը խնդրեց Բ. Դուռնէն, վաւերացնել անոր պաշտօնը։

ՈՍԿԵՂՋԻԻԻՐԸ. — Ցունական լրագիրները ձեռնհաս պաշտօնարանին ուշադրութիւնը կը հրաւիրեն Ոսկեղջիւրի մասին, որ աղբիւսներով եւ աղտեղութիւններով լեցուած է, վասն զի աղբիւսի մաւնանները փոխանակ մինչեւ Մարմարայի մօտ երթալու, Ոսկեղջիւրի մէջ ծովը կը թափեն իրենց բեռները։ Այդ կերպով երկու եղերքները աղտեղութիւնով կը լենան. նաեւ ձկնորսներն ալ փոխանակ ձուկի, աղբիւս կը գտնեն իրենց ուռկաններուն մէջ։

ՀԱԼԷՊԻՆ կը գրեն թէ յունվ. 9ին ցորեկը ու գիշերը չարունակ ձիւն տեղացեր է քաղաքին մէջ ու շրջակաները։ Այնթապի, Բիւլսի ու Բումգալէի մէջ շատ ձիւն տեղացեր է։

Ֆիլիպէի մէջ ու շրջակաները այսօրերս օդերը շատ լաւ կ'երթան։

ՄԱՀՄՈՒԹԱԿ.—Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ յունուար 20էն 26 պատահած մահերու թիւն է 329, որոնց 2ը՝ կեղծամակէտ 4ը՝ թիֆոյէ, 42ը՝ ընդհանրական գործարաններու հիւանդութիւններէ եւ միւսները զանազան պատճէրէ։

ՊԱՂՏԱՏԻ երկաթուղիին առաջին մասին, Դոնեայէն Էրէյլի, չինութիւնները գարնան պիտի սկսին։ Անատոլուի երկաթուղիներու Ընկերութիւնը այդ մասին հարկ եղած պատրաստութիւնները կը տեսնէ։

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին յանձնաժողովը կը ծանուցանէ թէ նոյն երկաթուղիին ի նպաստ հաստատուած վարձակալութեան պայմանագրութիւններուն թուրքերէն ու ֆրանսերէններն ալ տպագրուած են եւ կը ծախսուին Երկրագործական Պանքային կեդրոնական վարչութեան մէջ ու պայմանագրութիւն վաճառող խանութները՝ իւրաքանչիւրը մէկ ղրշ.ի եւ հարիւր հատնոց արձակները՝ 93 ղրշի մէջ հիմիսէն քսան ղրշ չէն։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ.—Բումգալէի ու Այնթապի մէջտեղը Հանքէքէ գիւղին մօտ հողին տակ մեծ չէնք մը գտնուեր է, ուրկէ հաւանական է որ հին դրամներ եւ այլն գտնուին։ Ուրֆայի կառավարչին հրաման տրուեցաւ այդ տեղը հսկողութեան տակ առնել ցնոր տեսչութիւն։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ առեւտրը մէկ ամսուան բանտարկութեան դատապարտուեց պատրաստ հագուստ հագուստ ծախող Բարատարուլօ Միխալիտի անուն անձ մը՝ իբրեւ թերացումով մանկացած։

ԽՐԱՏԻ ՄԸ ՀԵՏԵՒԱՆՔԸ. — Մաքսատան բեռնակիրներէն Ալի չանած դրամը կը վատնէր Դաղթիոյ զբօսավայրերուն մէջ։ Ընկերներէն Ահմէտ ալ կը խրատէր զայն՝ բնիպագրէն փոխելու։ Երէկ Ալի դրամ ուզեց Ահմէտէն որ նորէն սկսաւ զայն խրատել, բայց Ալի դաշոյնը մեջ Ահմէտի կողը ուփսաւ։ Վիրաւորը մեռաւ։ Զարագործը Զէյքէնէ գացած ըլլալով, հոն ձերբակալուեցաւ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ճեպընթացը, երէկ, մայրաքաղաքէս Սոֆիա մեկնեցաւ Պալգան Ապահովագրական Ընկերութեան ընդհանուր Տնօրէն Մ. Օթթօ Պիլիկ, որ քանի օրէ ի վեր հոս կը գտնուէր։ Ողջերթի մաղթելու գացած էին Այրի Տիկին Գարլ Պիլիկ, Սիմոն էֆ. Դայսէրլեան, Արշակ էֆ. Ունճեան եւ Գարլ Պիլիկ տան գլխաւոր պաշտօնեաները։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կիլիկիոյ նորընտիր Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց Սարգիս, յատուկ նամակ մը գրելով Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեանի, իր ընդհանրական նամակին համար։ Այդ առթիւ իր գոհունակութիւնը յայտնելով եւ օրհնութիւնը տալով, իբրեւ վարչութեան անդամ, յիշած է նաեւ վարչութեան եւ առնոր Ս. Նախագահին մատուցած ծառայութիւնները Կիլիկիոյ Աթոռին համար, եւ այդ նամակով այժմէն թուած է այն նիւթական եւ բարոյական աջակցութիւնը, զոր Կիլիկիոյ Աթոռը կը սպասէ Պատրիարքարանէն։

—Վարչութեան աշխարհական պատուիրակ Յարութիւն էֆ. Դարամանեան վաղը կը մեկնի մայրաքաղաքէս դէպի Երուսաղէմ, տանելով իր հետ տասերկու պատուանշաններ եւ անոնց հրովարտակները Կիլիկիոյ եկեղեցական եւ աշխարհական անձերու՝ որոնց անունները ժամանակին հրատարակեցինք։ Իսկ, ինչպէս յայտնի է, վարչութեան կողմէ եկեղեցական պատուիրակ կարգուած է Տ. Մովսէս եպիսկոպոս Կէօրիւքճեան։

—Վարչութեան կեղեցական եւ աշխարհական անդամներէ ոմանք անձնական զաղմամբ, եւ ուրիշներ հիւանդութեան պատճառաւ բացակայ կը գտնուին նիստերէն։ Այս անգամ հրաւէր եղած ըլլալով բոլոր անդամներուն՝ ներկայ գրտնուելու գումարումներուն, Կրօնական Ժողովը, ինչպէս նաեւ Խառն Ժողովը այս շաբթու ալ պիտի յետաձգեն իրենց նիստը, որովհետեւ Տ. Վահրամ եպիսկոպոս եւ Սէթեան ու Խանճեան Ս. քահանաները տակաւին հիւանդ են, եւ յառաջիկայ շաբթու, ի ներկայութեան մեծամասնութեան պիտի գումարուի Խառն Ժողովը, ատենապետութեամբ Վեհ. Նորատունկեան Դարբիէլ էֆ.ի։

—Ս. Պատրիարքը ցուակցական գիր մը ղրկեց Աղն. Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեանի, իր ողբացեալ կնոջ մահուան առթիւ։ Նոյնպէս ցուակցութիւն յայտնեց Մանուկեան եղբարց։

—Հրէից Խոխամապետի տեղակալ Մոիզ Լէվի էֆ.ի կնոջ մահուան առթիւ, ինչպէս գրեցինք երէկ, Ս. Պատրիարքը ցուակցութիւն յայտնեց անոր։

—Երէկուան թուով գրած էինք Տիկին Վերժին Կիւլպէնկեանի մարմնոյն փոխադրութիւնը Սիրքէճիի կայարանը եւ անկէ Հիւանդանոց։ Երէկ առտու Դատարէուղի եկեղեցիին մէջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ Նախագահութեամբ Երէցեան Սրբազանի, որուն շուրջը կը գտնուէին Վահան Վ. Յակոբեան, Ներսէս Վ. Դանիէլեան եւ Բարդէն, Գնէլ, Ղեւոնդ ու Կարապետ վարդապետները։ Այս արարողութենէն ետքը, կազմուեցաւ թափորը, որ երբ Յունաց եկեղեցիին առջեւէն կ'անցնէր, յոյն եկեղեցականներ դիմաւորեցին դագաղը։ Հոն մահարմի մը վրայ դրուելով հանգուցեալ Տիկնոջ դագաղը, արարողութիւններ կատարեցին։ Յետոյ ուղղակի Նուամատոյց իջնելով, Մասսուսէի 20 թիւ չոգենաւով՝ որ յատկապէս վարձուած էր, մարմինը փոխադրուեցաւ Սիրքէճի, եւ անկէ դագաղը՝ Կիւլպէնկեան եւ Մանուկեան վաճառատանց պաշտօնեաներու կողմէ տարուեցաւ Սիրքէճիի երկաթուղիին կայարանը։ Ժամը 5½ին յատկապէս վարձուած կառախումբով բոլոր յուղարկաւորները փոխադրուեցան Հիւանդանոց, որուն հիշդ դէմը կեցաւ չոգեկառքը։ Շոգեկառքը երբ Գումգապուի կայարանը հասաւ, հոն Մայր եկեղեցիի դպիրները եւ վարժարանին աշակերտները ի դլուխ ուներնալով Եղբաս Վրդ.ը եւ քահանաները, դիմաւորեցին դագաղը եւ հանգստեան շարականներ կարդացին։ Մայր եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդը եւ Գումգապուի Աղքատախնամը ծաղկեպսակներ ղրկեր էին դագաղին վրայ՝ որ ծաղկեպսակներու տակ ծածկուած էր։ Կառախումբը երբ Հիւանդանոցին առջեւ հասաւ, որբանոցի երկսեռ սաները ու մէկ քանի եկեղեցականներ դիմաւորեցին դագաղը, որ նախագահութեամբ Երէցեան Սրբազանին կազմուած եկեղեցական թափորով առաջնորդուեցաւ Ս. Փրկչի մատուռը։ Հոն դագաղը կը կրէին վերոյիշեալ վաճառատանց ամբողջ պաշտօնէութիւնը՝ իբր վերջին յարգանք հանգուցեալին յիշատակին։ Թափորին կը հետեւէին իբր սգակիր Պատր. Փոխանորդ Տ. Դաբրիէլ եւ Տ. Հմայեակ Սրբազանները։ Մատրան մէջ դարձեալ հոգեհանգստական պաշտօն կատարուեցաւ, եւ դագաղը տարուեցաւ Կիւլպէնկեաններու յատուկ դամբարանը։ Պարիկ էֆ., իր երկու զաւակները, Մանուկեան Բարսեղ, Տիգրան եւ Մկրտիչ էֆէնտիներ կուլային դառնապէս։ Ու մինչ թաղման կարգը կը կատարուէր, դագաղը վար իջեցուցին։ Որբանոցի սանուհիներէն մէկը յանկարծ մը կարդաց։ Դագաղը հոն ծածկուած չէր տակաւին, երբ Ներսէս Վ. Դանիէլեան եւ Տոքթ. Ն. Տարտարեան էֆ. ալ խօսեցան մէկ մէկ սրտաբուղ դամբանական։ Թաղման կարգին ներկայ գտնուողներ յետոյ, ցաւակցութիւններ յայտնեցին Պատ. իկ էֆ.ի եւ պարագաներուն։ Ս. Պատրիարքը իր կողմէ Վահրիճ Վ.ը եւ Պատրիարքարանի գործակատար Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեանը զրկած էր՝ որոնք ցուակցութիւն յայտնեցին։ Երէկ նորէն ծաղկեպսակներ ղրկուած էին։ Ի մէջ այլոց Սամախիոյ Աղքատախնամն ալ ծաղկեպսակ մը ղրկած էր։ Հիւանդանոցի որբանոցին խնամակալութեան անդամ Լեւոն էֆ. Բանիկեան դամբանական մը պատրաստած էր, բայց ժամանակ չըլլալուն պատճառաւ չկրցաւ կարդալ, այլ բաւականացաւ յանձնելով զայն Աղն. Պարիկ էֆ.ի։ Կ'ըսուի թէ հանգուցեալին մահուան առթիւ եղած հրատարակութիւնները, խօսուած դամբանականները, եւն. պիտի տպագրուին մասնաւոր հատորի մը մէջ։

—«Արեւելեան Մամուլ»ի վերջին թիւին մէջ կը կարդանք. — «Անցեալ կիրակի տեղի ունեցաւ տեղւոյս Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցին վերաշինութեան տարեդարձին հանդէսը վայելուչ շուքով։ Մատրան մէջ Ս. Պատարագ մատուցուելէ յետոյ՝ պատարագիչ քահանան Դպրաց դասին եւ երկսեռ բազմութեան հետ շրջապատելով Սպարթալեան հարազատաց մահարձանները՝ հանդուցեալ բարերարներու հոգւոյն համար, յետոյ Հիւանդանոցի սեղանատան մէջ՝ որ վայելչապէս զարդարուած էր, երկսեռ վարժարանաց սանուց եւ սանուհեաց կողմէ երաժշտական ճառեր եւ երգեր երգուեցան, նաեւ Վիէննայի Մխիթարեան ուխտէն Հ. Յակոբոս Բոսեան՝ Հիւանդանոցին նուիրեալ գեղեցիկ քերթուած մը կարդաց ազդու եւ զգայուն չեչտով, ի վերջոյ Սրբ. Տ. Յովհաննէս քահանայ պարգային յարմար քանի մը խօսք ուղղեց ներկաներուն, գովելով բարեյիշատակ Յակոբ եւ Յովհաննէս Սպարթալեան եղբարց սիրալի բարեգործութիւնը եւ օրհնելով անոնց յիշատակը։»

—Իզմիրի Ս. Լուսաւորչեան Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը ի մտոյ պատրաստելով իր գործառնութեանց տեղեկագիրը եւ հաշուեկշիռը, իր հրաժարականը պիտի մատուցանէ վարչութեան։

—Ի նպաստ Իզմիրի հայ երկսեռ վարժարաններուն եւ աղքատախնամ Ընկերութեան տրուած երեկոյթներուն շարքին երկրորդը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ փետր. 2ին։

—Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս եպիսկոպոս, անցեալ կիրակի օր, տեղւոյն եկեղեցիին մէջ քահանայ ձեռնադրեր է բնիկ Ատարազարցի Յովհաննէս Թորոսեանը՝ Տիւզճէի մատուռին համար, Աբիսողոմ կոչելով զայն։

—Մայր Եկեղեցիի Թաղ. Խորհուրդը որոշեր է մինչեւ Մեծ Պաք, ամէն կիրակի, Դպրեվանքի վարդապետներ հրաւիրել կարդալ, պատարագելու եւ քարոզելու համար նոյն եկեղեցիին մէջ։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ Տիկին Վերժինի Պ. Կիւլպէնկեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի եղած նուիրատուութեանց երկրորդ ցուցակը.—

Դուսար Ս. ցուցակի 10048, Աղա Մօլլա Ալի 540, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր էֆ. Ալեանաքեան 540, Տէր եւ Տիկին Յակոբ էֆ. Դուլումճեան (ի Հալէպ 540), Կիւլպէնկ էֆ. Յ. Կիւլպէնկեան 432, Արսէն էֆ. Կ. Արսէնեան 324, Տէր եւ Տիկին Զարմայր էֆ. Ճշմարտախօսեան 324։ 216 ական եղբարք Թօփալեան, Տէր եւ Տիկին Մ. Գասնիկ էֆ. Յովակիմեան, Տէր եւ Տիկին Արշակ էֆ. Կ. Դարակէօզեան, Տէր եւ Տիկին Միհրան էֆ. Կ. Դարակէօզեան, Տէր եւ Տիկին Սէրվիչէն էֆ. տպարանապետ, Տէր եւ Տիկին Միհրան էֆ. Սէթեան, Տէր եւ Տիկին Յարութիւն էֆ. Արալանեան, Սիմոն էֆ. Դայսէրլեան, Թորոս եւ Տիգրան էֆ. Բարաղամեան, Բարսեղ էֆ. Ղ. Մանուկեան եւ եղբարք, Յարութիւն էֆ. Ն. Սէլեան, Կ. Յակոբեան եւ Ընկ., Տէր եւ Տիկին Բարսեղ էֆ. Յ. Սթանպօլլուեան 162, Հեթում էֆ. Սէթեան 120։ 108 ական Տէր եւ Տիկին Տոքթ. Էմէրեան, Տէր եւ Տիկին Միհրան էֆ. Բէօրբէեան, Տէր եւ Տիկին Հայկազուն էֆ. Ա. Կիւլպէնկեան, Տէր եւ Տիկին Յեսու էֆ. Շամտանճեան, Տէր եւ Տիկին Դարեգին էֆ. Խոստիկեան, Տէր եւ Տիկին Միսաք էֆ. Մկրեան, Տէր եւ Տիկին Ղազարոս էֆ. Կ. Ղազէրեան, Ղազարոս էֆ. Ճենազեան, Արշակ էֆ. Դէորդեան, Յարութիւն էֆ. Գասպարեան, Պօղոս էֆ. Շալմ, Սարգիս էֆ. Յովակիմեան, Օր. Լօժէնի Ա. Արազեան, Բենիամին եւ Սարգիս էֆ. Խանլեան, Այրի տիկին Ագապի Խուպէսէրեան 54, Տէր եւ Տիկին Կարապետ էֆ, Գ. Կիւլպէնկեան ի Լոնտոն 540, Տէր եւ Տիկին Վահան Ս. Կիւլպէնկեան ի Լոնտոն 540։ Գումար 18,592։

* * *

Սիմոն էֆ. Ճ. Արխանեանի ընդ Օր. Հայկանոյշ Ս. Ալթը բարեաքեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Տէր եւ Տիկին Յակոբ էֆ. Ունճեան։

—Մայր Եկեղեցիի պատուարժան Դպրաց դասու անդամները իրենց բազմարդիւն դպրապետ Միհրան էֆ.ի հանգուցեալ հօր՝ Տ. Անտոն Աւագ քահանայի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 1 ոսկի ղրկեր են հիւանդանոցիս։

—Նոյն հանգուցեալ այրի տիկին Մարիամ Դարբինեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հաւաքուած նուիրատուութիւններէն եղած են Հիւանդանոցիս։ Տէր եւ Տիկին Յարութիւն էֆ. Դաղազեան 100, Յակոբ եւ Յարութիւն եղբարք Սաաթճեան 100 ղրշ.։

—Հանգուցեալ այրի տիկին Նուրիձան Գ. Պոսոսեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հաւաքուած նուիրատուութիւններէն եղած են Հիւանդանոցիս։—Տէր եւ Տիկին Մանուկ էֆ. Արզրեան 216, Տէր եւ Տիկին Սեդրաք էֆ. Տիլսիզեան 108, Տէր եւ Տիկին Եղնա էֆ. Վէզիրեան 108, Տէր եւ Տիկին Խաչիկ էֆ. Խորասանճեան 108, Տէր եւ Տիկին Կարապետ էֆ. Խորասանճեան 108, Զգօն էֆ. Խորասանճեան 108, Զարեհ էֆ. Խորասանճեան 108, Տէր եւ Տիկին Յովհաննէս էֆ. Քէլէկօֆ 108, Տէր եւ Տիկին Բարսեղ էֆ. Թէլէեան 216, Տէր եւ Տիկին Բարսեղ էֆ. Յ. Սթամպօլուեան 162, Դրիդոր էֆ. Էվրէնեան 108, Կ. Յակոբեան եւ Ընկ, 108, Նաղարէթ էֆ. Դասպարեան 108 ղրշ։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՋՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒԲԼ)

ՆԻՈՆ, 9 փետր. — Սաքսոնիոյ Լուիզ իշխանուհին, իր փաստաբանին՝ Պ. Լայբնայի, բժիշկի մը եւ եղբօրը հետ, երէկ հոս ժամանեց կէսօրէն առաջ։ Կայսրանին մէջ ընդունուեցաւ «Լա Մէթրի» հիւանդանոցին անօրէն տոքթ. Մարթէնի եւ տոքթ. Ֆորէլի կողմէ, նախկին անօրէն «Պուրկսէյցի» Չլախտաւորներու հիւանդանոցին՝ Ֆիւրիխի մօտ։ Իշխանուհին ու հետեւորդները անմիջապէս կառքով դացին «Լա Մէթրի»։ Կէս օրէն ետքը իշխանուհին եղբայրը մեկնեցաւ՝ իր ուղեւորութիւնը շարունակելու դէպի Մոնրէօ։

ՎԻԷՆՆԱ.—Տրէզդայէն կը հեռագրեն Ֆրեմտենպլաթի թէ Լուիզ իշխանուհին որոշումը, Պ. Ժիրոնին բաժնուելու մասին, պէտք է վերագրել Պապին միջամտութեան, ուրկէ խնդրուած ըլլալով միջամտել, Մէնթոնի իր ներկայացուցչին միջոցաւ յանձնարարեր է Լուիզ իշխանուհին թողուլ Պ. Ժիրոնը եւ ընդունիլ Սաքսոնիոյ արքունիքին պայմանները։

ՎԻԷՆՆԱ. — Թոսքանայի Ալիս մեծ դքսուհին, իր աղջիկներուն հետ, հոս ժամանեց եւ Հոֆպուրկ իջեւանեցաւ։ (Ալիս մեծ դքսուհին մայրն է Լուիզ իշխանուհին)։

ԲԱՐԻԶ.—Սուար լրագիրը հրատարակած ըլլալով Ֆօրի դնդապետին հետ կատարուած տեսակցութիւն մը, պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը ծանոյց թէ սպաներուն եւ նոյն նախարարութեան պաշտօնեաներուն արգիլուած է որ եւ է զեկոյց ընել Տրէյֆիւսի խնդրոյն նկատմամբ։

ՍԱՆ-ՖՐԱՆՃԻՍԿՕ. — Հոս ժամանած Մարիբոզա շոգենաւին նաւապետը կը պատմէ թէ Ընկերութեան կղզիներէ հաղար բնիկներ յունուար 13ին մեռեր են ծովի ջուրերուն յանկարծական խուժմէն։ Այդ կղզիներէն ուխտունի չարը լրոլորովին աւերակ դարձած են։

ՀՌՈՄ.—Թագաւորը ծովային նախարար Մորին դեր-ծովակալին յանձնեց փոխանորդաբար վարել արտաքին գործոց նախարարութիւնը։

ԲՐՇԹԱ.—Բարանսէպսի ու Բարլոցայի արքեպիսկոպոս՝ Պրանքովիչ Պատրիարքը ցրտաուութենէ հիւանդացած ըլլալով, անոր տեղ Շէվիրք եպիսկոպոսը ներկայ պիտի գտնուի, Բրուչէտոլի մէջ Սերպիոյ թագաւորին ու թագուհիին ըլլալիք ընդունելութեան։

ՊԷՐԼԻՆ.—Նացիոնալ Զայրուհի ատոյդ աղբիւրէ կ'իմանայ թէ Վէնեցուէլայի խնդրոյն կարգադրութեանը համար Ուաշինկթընի մէջ պատրաստուած բրոթոքոլները տակաւին ստորագրուած չեն։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՐԸ.—Պ. Պոուին, այսօր, տեսակցութիւններ ունեցաւ Անգլիոյ, Գերմանիոյ ու Իտալիոյ ներկայացուցիչներուն հետ։ Յայտարարեց թէ չի կրնար ընդունիլ որ մէկ անձ միայն իրեւ իրաւարար գործէ երեք տէրութեանց կողմէ պահանջուած նախահեծարութեան վերաբերեալ խնդրոյն մէջ։ Փափաք յայտնեց երեք կամ հինգ հոգիէ իրաւարարական ատեան մը կազմել։ Հոս կը յուսացուի որ բանակցութիւնները մօտերս պիտի յաջողին։

ՊԻԼԿՐԱՏ.—Բոլորովին սխալ է լրագրի մը այն լուրը թէ մօտերս տեսակցութիւն մը տեղի պիտի ունենայ Ալեքսանդր թագաւորին եւ Եորկէվիչի նախկին դահլիճին երկու անդամներուն միջեւ որոնք արտասահման կը գտնուին։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՕՆԱԼ)

ԲԱՐԻԶ, 9 փետրուար.—Երեսփ. Ժողովը, այսօր, շարունակեց եւմտական օրէնքին վիճաբանութիւնը։

—Սերպիոյ դեսպան Պ. Նիքովիչ, այսօր, նախագահ Պ. Լուպէի ներկայանալով իր հրաժէշտի գիրերը մատոյց։

—Պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը բացարձակապէս ծանոյց նոյն նախարարութեան սպաներուն թէ որ եւ է զեկոյց չընեն այն նոր բանակցութիւններուն նկատմամբ որոնք այս միջոցիս կը կատարուին՝ Տրէյֆիւսի խնդրոյն համար։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիոյ արտաքին գործոց նախկին նախարար Թէթուանի դուքսը, այս առտու, մեռաւ։

ՀՌՈՄ.— Պ. Մորին արտաքին գործոց նախարարութեան փոխանորդ կարգուեցաւ։

ՆԻԻ-ԵՈՐՔ.— Միքլոն մը ծագեցաւ Ընկերութեան Արշիպեղագոսին մէջ։ Ոչ մեռցած ուրիշ հարիւր հոգի ուտելիք չունին։ Օգնութիւններ կը դրկուին։

ԺԷՆԵՎ.— Սաքսոնիոյ Լուիզ իշխանուհին ապարակի մը մէջ հաստատուեցաւ։ Պ. Ժիրոնի հետ իրազմը առաջ եկաւ Պապին միջամտութեամբը։

ՊԱՌՈՒՄ. — Հինգշաբթիէն ուրբաթ գիշեր մեծ հրդեհ մը ծագեցաւ Պ. Մանրաֆէվի Նաբի գործարանին մէջ։ Կրակը տարածուեցաւ մօտը գտնուած խաչոր մթերանոցները։ Ամբողջ նաւթերը այրեցան, ինչպէ

ԲԱՑ ՏԸ ՆԱՖԷ ՏԸԼԱՆԿՐԸՆԻԷ

PATE DE NAFÉ
DELANGRENIER

Շատ ախորժելի չաքարահատ մըն է ընդդէմ կուրծքի հիւանդութեանց։ Բարիզի ֆաքիւլթէէն ու հիւանդանոցներուն 40է աւելի բժիշկներուն կողմէ հաստատած է իբր շատ ազդեցիկ դեղ մը ընդդէմ ՀԱԶԻ, ՅՕԳՆՑԱՒԻ ու ՊՐՕՆՇԻՒՏԻ։

Տըլանկրընիէ մարքան պահանջել։

Կը գտնուի ամէն դեղարաններու մէջ։

14—30

HUILE DE HOGG

ՄՕՐԻՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Ցայտնի է թէ մորիւ ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ ձմեռը որքան օգտակար ու յանձնարարուած է փոփկակազմ անձերու (էրիկ մարդ, կին ու տղայ) անարիւնութենէ և կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ Բայց անոր փրկարար արդիւնքները ձեռք բերելու համար, դէպքէ դէպ այդ իւղը գուտ ու առաջին կարգի ըլլայ։ Հետեւաբար տիպ է զգուշանալ կեղծերէն ու ստորին տեսակներէն, որոնք հրապարակին վրայ կը ծախուին, և որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար։

Գ. Հօկ թէր-Նէօվի մէջ ձկնարաններ ունի, ուր մորիւ ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի։ Այս իւղը, անոնցիւ անարատութեամբ, եռանկիւնաձեւ չէջերու մէջ գրուած է, որ ամէնուն ծանօթ է զգէն և Բարիզի Իւնիօն ոչ Ֆաղիքան ընկերութեան կողմէ երաշխաւորութեան դրոշմով մը կնքուած է։ Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն։ Կեղծերէն և նմանութիւններէն զգուշանալ։ Հօկի մորիւ ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու և դեղավաճառներու քով։ Մեկ տէրն է Թ. Բ. Հօկ, 2 Բիս. Բասթիկոն Բաղեր։

Մեծաքանակ կը ծախուի Էտուար Մանիի քով Հարաչի խան, Պոլիս։

ՁԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ�simՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, ջիղերը, ակառները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՈՐ կը պարունակեն որ մաքնոյն աւորոյութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս Ֆոսֆորը որ Քանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, չատ սնդամ կը քիչնայ հիւանդութենէ պատճառով և ու անձը որ կորսնցուցած է մաքնոյն ֆոսֆորը, տեսական տկարութենէ կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, ջիղերը կը թուլնան, ծունկերը կը կոտրին ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ, սիրտը կը թրփէ և դեռ այս կարգի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած Ֆոսֆորը կրկին տրեան մէջ մտցնելու և գայն գօ ացնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհէին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմիագէտներէն Պլեսոն՝ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՈՆ անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ տրեան մէջ, ջիղերը, ոսկորները ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն դիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ հրանց ուղղուն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ զեղծումներու պատճառով տկարութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պակաս ունին, անհրաժեշտ է որ Օ ՎՕ ԼԷՍԻԹԻՆ ՊԻԼԵՈՆ Ovo-Lécithine Billon անունը